

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΕ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ

Πούλκου Γεωργίου

Επιβλέπων Καθηγητής: Τερζόπουλος Πασχάλης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη 2017

Αφιερώσεις

Αφιερώνω τη διπλωματική μου εργασία στους γονείς μου για την ηθική υποστήριξη που μου παρείχαν.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή μου για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε και για τη βοήθεια που μου παρείχε.

Περίληψη

Ο εσωτερικός έλεγχος λειτουργεί με βασικό γνώμονα την αύξηση της προστιθέμενης αξίας της επιχείρησης μέσω της παροχής υψηλού επιπέδου υπηρεσιών, τόσο ελεγκτικών όσο και συμβουλευτικών. Είναι σαφές ωστόσο, ότι τις τελευταίες δεκαετίες, ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε κάθε τύπο οργάνωσης. Η λογοδοσία, η διαφάνεια των λειτουργιών και η ακεραιότητα των συμβουλίων και των μεμονωμένων μελών τους έχουν οδηγήσει τις οργανώσεις να κατανοήσουν πλήρως τους εταιρικούς τους στόχους και τον αντίκτυπο, τόσο σε κοινωνικό όσο και σε περιβαλλοντικό επίπεδο. Επιπλέον, οι οργανισμοί πρέπει να αξιολογούν και να διαχειρίζονται τους κινδύνους που μπορεί να αποτρέψουν την επίτευξη των στόχων και να πείσουν τους ενδιαφερόμενους ότι τα δημοσιευμένα αποτελέσματα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι αποτέλεσμα αποδοτικά συντονισμένων ενεργειών που διέπονται από διαφάνεια.

Όλα τα παραπάνω φέρνουν τον ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή στο προσκήνιο, αναδεικνύοντας την σημασία του. Οι δεξιότητες των εσωτερικών ελεγκτών, όπως η κατανόηση του στρατηγικού σχεδιασμού και του καθορισμού στόχων, η αξιολόγηση και ιεράρχηση των κινδύνων, η κατάστροση στρατηγικών σχεδίων ελέγχου και προβλέψεων των κινδύνων, οι επικοινωνιακές τους δεξιότητες καθώς και άλλα πολλά προσωπικά και τυπικά προσόντα που διαθέτουν, οδηγούν τα διοικητικά συμβούλια και τα ανώτερα στελέχη των σύγχρονων επιχειρήσεων να αναζητήσουν τη βοήθεια εξειδικευμένων επαγγελματιών εσωτερικών ελεγκτών προκειμένου να τους στηρίξουν σε αυτό το όλο και πιο περίπλοκο και ραγδαία αναπτυσσόμενο περιβάλλον.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αφιερώσεις	ii
Ευχαριστίες.....	iii
Περίληψη	iv
Περιεχόμενα.....	v
Κεφάλαιο 1 – Εισαγωγή	1
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	1
1.2 Σκοπός της Εργασίας.....	2
1.3 Δομή της Εργασίας.....	2
Κεφάλαιο 2 – Βιβλιογραφική Επισκόπηση.....	4
2.1 Εισαγωγή	4
2.3 Έρευνες - Σχόλια	4
2.3 Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου.....	5
2.2.1 Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικού Ελέγχου	8
2.2.2 Οργάνωση της Λειτουργίας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.....	8
2.4 Ο Εσωτερικός Έλεγχος στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.....	9
Κεφάλαιο 3 – Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς για τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις.....	15
3.1 Εισαγωγή	15
3.2 Ορισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.....	17
3.3 Στόχος των Οικονομικών Καταστάσεων των ΜΜΕ.....	17
3.4 Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις κατά το Πρότυπο υιοθέτησης Δ.Π.Χ.Α. από τις ΜΜΕ.....	19
3.4.1 Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	19
3.4.2 Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	21
3.4.3 Κατάσταση Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων.....	21
3.4.4 Κατάσταση Ταμειακών Ροών	22
3.4.5 Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων	23
3.5 Μετάβαση στα Δ.Π.Χ.Α. για ΜΜΕ.....	24

Κεφάλαιο 4 – Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου σε Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις	26
4.1 Εισαγωγή	26
4.2 Διεθνή Πρότυπα για την Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου	27
4.2.1 Πρότυπα Χαρακτηριστικών	28
4.2.2 Πρότυπα Διεξαγωγής	30
4.3 Αντικειμενικοί Στόχοι του Εσωτερικού Ελέγχου	35
4.4 Συστατικά Στοιχεία του Εσωτερικού Ελέγχου	37
4.4.1 Το Περιβάλλον Ελέγχου	37
4.4.2 Διαδικασία Αξιολόγησης Κινδύνων	39
4.4.3 Το Σύστημα Πληροφοριών	39
4.4.4 Δραστηριότητες Ελέγχου	39
4.4.5 Διαδικασίες Παρακολούθησης	40
Κεφάλαιο 5 – Συμπεράσματα	41
5.1 Συμπεράσματα	41
5.2 Περιορισμοί της Εργασίας	42
5.3 Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα	43
Βιβλιογραφία	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Πολλές από τις εξελίξεις των τελευταίων δεκαετιών, συνέβησαν στον επιχειρηματικό κόσμο, με την απουσία ενός κατάλληλου θεσμικού πλαισίου. Οι συνέπειες αυτών των εξελίξεων επηρέασαν σημαντικά, πάρα πολλά από τα εμπλεκόμενα μέρη και το οποίο κατέστησε απαραίτητη ενός τέτοιου θεσμικού πλαισίου το οποίο θα μπορούσε να ρυθμίσει όλες αυτές τις αλλαγές. Η παγκοσμιοποίηση και κατ' επέκταση η διεύρυνση των εταιρικών δραστηριοτήτων, οδηγεί τις επιχειρήσεις στην προσαρμογή των στρατηγικών τους και των κατευθυντήριων γραμμών τους έτσι ώστε να είναι συμβατές με τους κανόνες και τους νόμους των χωρών στις οποίες επεκτείνονται.

Η αιτία που οδήγησε σε αυτήν την ανάγκη δεν είναι τόσο η απλή συμμόρφωση με τους νόμους μιας χώρας, αλλά περισσότερο η εικόνα της επιχείρησης προς το κοινωνικό σύνολο, ιδίως σε θέματα όπως, η διαφάνεια και η αξιοπιστία, τα οποία επηρεάζουν σημαντικά τη φήμη μιας επιχείρησης. Μια επιχείρηση που επιδιώκει την καταξίωση και ανταγωνιστικότητα πρέπει να υιοθετεί εσωτερικούς και εξωτερικούς κανόνες, οι οποίοι θα ενισχύουν την εικόνα της προς το επενδυτικό κοινό αλλά και την κοινωνία γενικότερα.

Ο εσωτερικός έλεγχος αξιολογεί και καταγράφει τις εσωτερικές διαδικασίες στην πράξη, επισημαίνει αδυναμίες και αποκλείσεις του συστήματος, παρέχει συμβουλές και προτείνει προσαρμογές, ο δε ρόλος του στην καλύτερευση των επιχειρηματικών συνθηκών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερα σημαντικός και συγκεντρώνει ολοένα και μεγαλύτερη προσοχή τα τελευταία χρόνια. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν βασικό επιχειρηματικό πυλώνα κάθε οικονομίας, καθώς συνεισφέρουν στην αύξηση της απασχόλησης και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας. Η χρηματοπιστωτική κρίση που μάλιστα τις παγκόσμιες οικονομίες, την τελευταία δεκαετία, έχει ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα να ανακύπτει έντονη η αναγκαιότητα ενίσχυσης των

εταιρικών αμυνών, κυρίως σε ζητήματα διαχείρισης κινδύνων και στους μηχανισμούς ελέγχου. Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου είναι καταλυτικός στην παροχή ασφάλειας και συμβουλευτικών υπηρεσιών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, έτσι ώστε να παραμείνουν βιώσιμες και ανταγωνιστικές.

1.2 Σκοπός της Εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την σημασία του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου στην άσκηση των εταιρικών πρακτικών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Μέσα από την επισκόπηση της διεθνούς και εγχώριας βιβλιογραφίας επιδιώκεται η χαρτογράφηση των σημαντικότερων πτυχών που συνθέτουν τις βασικές αρχές του εσωτερικού ελέγχου και των προτύπων βάσει των οποίων θα πρέπει να εφαρμόζεται.

Ένας επιπρόσθετος σκοπός της εργασίας είναι να αναδείξει τη σημαντικότητα της τήρησης διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και της παροχής συμβουλευτικής σχετικά με την ενίσχυση του επιχειρηματικού τους σκοπού. Αν και μέχρι τώρα ο εσωτερικός έλεγχος εφαρμοζόταν σε μεγάλες οργανωμένες εταιρίες, πλέον καθίσταται επιτακτική η λειτουργία του και στις μικρομεσαίες, ώστε να αποφεύγονται περιστατικά απάτης και να επιτυγχάνεται η ορθή λειτουργία τους.

1.3 Δομή της Εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθεται το θεωρητικό υπόβαθρο της εργασίας, ο σκοπός της διατριβής και η δομή του έργου.

Το δεύτερο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην επισκόπηση της βιβλιογραφίας και ορισμένων σημαντικών αρχών του εσωτερικού ελέγχου και της εφαρμογής του στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα πρότυπα του εσωτερικού ελέγχου καθώς και οι οδηγίες εφαρμογής του στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρατίθενται τα συμπεράσματα της εργασίας, οι τυπικοί της περιορισμοί και οι προτάσεις του συγγραφέα για περαιτέρω έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι η επισκόπηση της διεθνούς και εγχώριας βιβλιογραφίας που εστιάζει τόσο στον εσωτερικό έλεγχο των επιχειρήσεων όσο και στο οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή του στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

2.2 Έρευνες - Σχόλια

Αν και οι ερμηνείες ως προς τον ορισμό και τις αρμοδιότητες του τμήματος εσωτερικού ελέγχου ποικίλουν κατά γενική ομολογία, ο εσωτερικός έλεγχος περιλαμβάνει όλα εκείνα τα μέτρα που εφαρμόζονται προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των εταιρικών διαδικασιών, να εντοπισθούν εγκαίρως αγκυλώσεις, λάθη, ανακρίβειες και απάτες επί των εταιρικών πεπραγμένων και να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία της επιχείρησης. Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου συνίσταται απ' όλα τα μέτρα, που χρησιμοποιούνται από μια οργάνωση προκειμένου να: προστατευθούν τα περιουσιακά της στοιχεία (υλικά και άυλα) από πράξεις σπατάλης, καταδολίευσης και υπεξαίρεσης, προωθηθούν η ακρίβεια και η αξιοπιστία των λογιστικών καταγραφών και των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ενθαρρυνθεί και να διαπιστωθεί η συμφωνία των εφαρμοστέων εταιρικών πρακτικών με τις πολιτικές της διοίκησης της εταιρείας, να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών και να τονωθεί το αίσθημα δικαίου εντός της οικονομικής μονάδας, καθώς και οι σχέσεις μεταξύ του προσωπικού και της διοίκησης.

Η συνεχής διόγκωση του μεγέθους των επιχειρήσεων αλλά - η ακόμα πιο σημαντική - αύξηση της πολυπλοκότητας των νέων τεχνολογιών, των συστημάτων πληροφοριακής τεχνολογίας και των συναλλακτικών διαδικασιών, έχουν καταστήσει πολύ δύσκολη την αποτελεσματική επίβλεψη των εταιρικών λειτουργιών εξ' ολοκλήρου από την Διοίκηση και τα ανώτερα στελέχη αυτής. Πρακτικές του παρελθόντος, όπως η προσωπική και λεπτομερής

παρατήρηση (ή επίβλεψη) των εξατομικευμένων εταιρικών λειτουργιών, είναι πλέον ανεπαρκείς (και ενδεχομένως λανθασμένες εάν δοκιμάζονταν). Αντίθετα, ο μεγαλύτερος όγκος της ενημέρωσης των ανώτερων στελεχών προκύπτει μέσα από την ανάγνωση των εκθέσεων των λειτουργικών αποτελεσμάτων και της οικονομικής θέσης της επιχείρησης. Αυτές οι εκθέσεις συνοψίζουν τις τρέχουσες εξελίξεις και τις συνθήκες σ' ολόκληρη την επιχείρηση. Οι χρησιμοποιούμενες μονάδες μέτρησης δεν είναι μόνο χρηματικές, αλλά ενδέχεται να περιλαμβάνουν ένα πολύ ευρύτερο και ιδιαίτερα περίπλοκο φάσμα μετρήσεων και παρατηρήσεων.

Η πληροφόρηση που παρέχεται απ' αυτή τη ροή εκθέσεων, επιτρέπει στη διοίκηση να ελέγχει και να κατευθύνει την επιχείρηση διατηρώντας την ταυτόχρονα ενήμερη για το αν και κατά πόσο εφαρμόζεται η πολιτική που έχει ορίσει, αν λαμβάνονται υπ' όψη οι κυβερνητικές ρυθμίσεις, αν η οικονομική θέση είναι υγιής, αν οι επιμέρους λειτουργίες είναι αποδοτικές και αν οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων τμημάτων είναι αρμονικές. Η ποιότητα του εφαρμοζόμενου εσωτερικού ελέγχου, περισσότερο από κάθε άλλο παράγοντα, καθορίζει το βαθμό της αξιοπιστίας αυτών των εκθέσεων, γεγονός που τον καθιστά μια αναντικατάστατη λειτουργία εντός της οικονομικής μονάδας.

2.3 Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με τον Dittenhofer (2001), οι βασικότερες λειτουργίες του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι:

- Ρύθμιση σχέσεων και συναλλαγών με τρίτα πρόσωπα
- Πιστοποίηση του τρόπου λειτουργίας της επιχείρησης και επαλήθευση αρχικών στόχων.
- Αποτίμηση της απόδοσης της διοίκησης όλων των τμημάτων που εμπλέκονται με την παραγωγική διαδικασία
- Συστηματική παρακολούθηση του επιχειρηματικού κινδύνου
- Αναγνώριση των επικερδών και των ζημιογόνων λειτουργιών και προσπάθεια μεταβολής αυτών που επιδέχονται βελτίωση

- Αξιολόγηση της απόδοσης των επενδυτών
- Μέτρηση του λειτουργικού κόστους των επιμέρους τμημάτων
- Καταπολέμηση της ανθρώπινης απάτης, κλοπής ή παραπλάνησης
- Εξακρίβωση της επαρκούς στελέχωσης των τμημάτων και της κατάλληλης αξιοποίησης του προσωπικού
- Εξασφάλιση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων και βιβλίων
- Παρακολούθηση της παραγωγικής αλυσίδας, της διαδικασίας αγορών και των όρων πωλήσεων και αγορών
- Διασφάλιση της καλής εξωτερικής εικόνας της επιχείρησης
- Εξέταση και αξιολόγηση διαδικασιών και διεξαγωγή συμπερασμάτων, τα οποία απευθύνονται στη διοίκηση ώστε να διορθωθούν τυχόν αδυναμίες που εντοπίστηκαν.

Σύμφωνα με τους Chen et al. (1997), το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου αποτελείται από ένα οργανωμένο πλέγμα λειτουργιών και διαδικασιών, καθώς και ένα σύστημα ελέγχων που καθιερώνει η διοίκηση, προκειμένου να ελέγξει και να κάνει αποτελεσματική τη λειτουργία της επιχείρησης. Σύμφωνα με την ASOBAC (A Statement of Basic Auditing Concepts) του 1973 της επιτροπής της Αμερικανικής Εταιρείας Λογιστικής, ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια συστηματική διαδικασία αντικειμενικής απόκτησης και αξιολόγησης αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τους ισχυρισμούς για τις οικονομικές δράσεις και εκδηλώσεις μιας επιχείρησης, έτσι ώστε να διαπιστωθεί ο βαθμός αντιστοιχίας μεταξύ αυτών των ισχυρισμών και των καθιερωμένων κριτηρίων σχετικά με τα πραγματικά αποτελέσματα της επιχείρησης και για να γίνει κοινοποίηση των αποτελεσμάτων στους ενδιαφερόμενους χρήστες. Ενώ κατά τους Miller & Bailley (1989), ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια συστηματική αναθεώρηση και μια αντικειμενική εξέταση ενός στοιχείου, και συμπεριλαμβάνει την επαλήθευση των συγκεκριμένων πληροφοριών, όπως αυτή καθορίζεται από τον ελεγκτή ή όπως καθιερώνεται από τη γενική πρακτική.

Σύμφωνα με τον Παπαστάθη (2003), εξαιτίας του εύρους του αντικειμένου, ο Εσωτερικός Έλεγχος θα πρέπει να θεωρείται ως “Σύμβουλος της Διοίκησης”, ενώ ο ρόλος του δεν θα πρέπει

περιορίζεται στον «παραδοσιακό οικονομικό έλεγχο, δηλαδή στον έλεγχο επί των οικονομικών καταστάσεων και μόνο. Ο εσωτερικός έλεγχος αντιθέτως κινείται σε ένα πολύ ευρύτερο πεδίο εφαρμογής, μέρος του οποίου είναι και η διενέργεια των εξής μορφών ελέγχου: α) Έλεγχος Παραγωγής, β) Οικονομικοί Έλεγχοι, γ) Διοικητικοί Έλεγχοι και δ) Λειτουργικοί Έλεγχοι.

Έλεγχος Παραγωγής: Ο έλεγχος παραγωγής στοχεύει στο να διαπιστώσει κατά πόσο τηρούνται οι προβλεπόμενες και νόμιμες διαδικασίες σε όλο το εύρος της παραγωγικής δραστηριότητας, στο κατά πόσο οι παραγόμενες ποσότητες είναι σύμφωνες με το εγκεκριμένο από τη διοίκηση πρόγραμμα, αν και κατά πόσο γίνεται σωστή χρήση του μηχανολογικού εξοπλισμού, όπως επίσης και αν ο εφοδιασμός των υλικών γίνεται σύμφωνα με τις ανάγκες της παραγωγής, δηλαδή, αν τηρούνται οι προδιαγραφές των προϊόντων και αν γίνεται η προσυμφωνημένη εκπαίδευση των εργαζομένων και των υπευθύνων.

Οικονομικοί Έλεγχοι: Οι οικονομικοί έλεγχοι (Financial Audits), στοχεύουν στην επαλήθευση της ακρίβειας, της ειλικρίνειας, της σωστής απεικόνισης και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων.

Διοικητικοί Έλεγχοι: Οι διοικητικοί έλεγχοι (Management Audits) έχουν ως στόχο να διαπιστώσουν το κατά πόσο ένα τμήμα διοικείται σωστά. Κινούνται σε ένα ευρύτερο πεδίο δράσης διαφορετικό από αυτό των οικονομικών και λειτουργικών ελέγχων. Οι διοικητικοί έλεγχοι συνίστανται στο να εξετάζουν και να αξιολογούν, βάσει αντικειμενικών επιστημονικών και τεχνικών μεθόδων τις επιμέρους λειτουργίες σε όλο το εύρος τους. Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού και τη στρατηγική του φορέα ως προς την επίτευξη των στόχων, όπως επίσης τη διαχείριση των παραγωγικών μέσων, του ανθρώπινου δυναμικού των διαθέσιμων πόρων και γενικά όλες τις δραστηριότητες του φορέα ως προς το διοικητικό σκέλος.

Λειτουργικοί Έλεγχοι: Οι λειτουργικοί έλεγχοι, είναι έλεγχοι που αποβλέπουν στο κατά πόσο ένα τμήμα λειτουργεί σωστά και αποτελεσματικά και αν εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες διαδικασίες.

2.3.1 Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικού Ελέγχου

Βάσει του Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας του Εσωτερικού Ελέγχου (Institute of Internal Auditors – ΠΑ), θα πρέπει να διασφαλίζονται οι εξής αρχές προκειμένου το τμήμα εσωτερικού ελέγχου να προσφέρει απρόσκοπτα τις υπηρεσίες του:

- **Ανεξαρτησία:** Τα μέλη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ανεξάρτητα από το προσωπικό και τα στελέχη των ελεγχόμενων μονάδων έτσι ώστε να μην επηρεάζονται στην εκτέλεση της εργασίας τους.
- **Αντικειμενικότητα:** Τα μέλη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου διατηρούν την απαραίτητη αντικειμενικότητα στην αξιολόγηση των ευρημάτων τους γεγονός που θα τους επιτρέψει να παρουσιάζουν την πραγματική εικόνα της κάθε ελεγχόμενης περιοχής.
- **Ικανότητα:** Τα μέλη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου επιμορφώνονται συνεχώς έτσι ώστε να διατηρούν το απαραίτητο επίπεδο γνώσης και κατάρτισης που θα τους επιτρέψει να εκτελούν αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους.
- **Εμπιστευτικότητα:** Τα μέλη του τμήματος εσωτερικού ελέγχου δεν αποκαλύπτουν σε τρίτα μέρη πληροφορίες και στοιχεία που περιήλθαν στην αντίληψή τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

2.3.2 Οργάνωση και Λειτουργία του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου διαφέρουν σημαντικά από επιχείρηση σε επιχείρηση. Παράγοντες που καθορίζουν τα ειδικά χαρακτηριστικά ελέγχου σε οποιοδήποτε σύστημα είναι το μέγεθος, η οργανωτική διάρθρωση, η φύση των εργασιών και οι αντικειμενικοί στόχοι της οργάνωσης, για τους οποίους σχεδιάστηκε το σύστημα. Σε όλες, όμως, τις επιχειρήσεις υπάρχουν και ορισμένοι άλλοι παράγοντες που παίζουν σημαντικό ρόλο για τον ικανοποιητικό εσωτερικό έλεγχο. Οι προϋποθέσεις αυτές για την επιτυχία ενός συστήματος εσωτερικού λογιστικού ελέγχου, με αναφορά στον σωστό σχεδιασμό του, την ορθολογική και άρτια οργάνωσή του και την αποτελεσματική λειτουργία του, είναι σε άμεση συσχέτιση με:

- ❖ **Το περιβάλλον της επιχείρησης και το σχέδιο οργάνωσής της:** Το περιβάλλον και η αντιμετώπιση του εσωτερικού ελέγχου ποικίλλει ανάλογα με την επιχείρηση: επιτυχημένες,

δυναμικές και με σύγχρονη διοικητική νοοτροπία εταιρείες βλέπουν θετικά και υποστηρίζουν την ύπαρξη και λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, ενώ εταιρείες ζημιογόνες, με οργανωτικές αδυναμίες και περιορισμένες προοπτικές αντιμετωπίζουν αρνητικά τον εσωτερικό έλεγχο, καθώς πολλές φορές επιθυμούν να αποκρύψουν την αλήθεια για την πραγματική τους οικονομική κατάσταση, καταστρατηγώντας τις βασικές λογιστικές αρχές και παρακάμπτοντας σημαντικούς κανόνες ελέγχου.

- ❖ **Τη σωστά οργανωμένη λογιστική διάρθρωση:** Για να μπορεί να πετύχει ο εσωτερικός έλεγχος πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός καθηκόντων και το λογιστικό σύστημα να έχει τη δυνατότητα να αποτυπώνει τη λειτουργικότητα και να μετράει την αποτελεσματικότητα των επί μέρους οργανωτικών μονάδων της επιχείρησης.
- ❖ **Το κόστος εφαρμογής των απαιτούμενων μέτρων ελέγχου:** Πέρα από την θεωρητική και πρακτική υποστήριξη των ανώτατων διοικητικών κλιμακίων στην λειτουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος εσωτερικού ελέγχου, εκείνο που καθορίζει εάν και ποιο σύστημα εσωτερικού ελέγχου θα υιοθετηθεί και θα υλοποιηθεί είναι το κόστος του. Επισημαίνεται ότι η εγκατάσταση και εφαρμογή ενός άρτιου συστήματος ελέγχου κοστίζει αρκετά χρήματα και έτσι πρέπει συνεχώς το σύστημα να επιβεβαιώνει ότι το όφελος που προσφέρει στην επιχείρηση υπερβαίνει αυτό το κόστος.

2.4 Ο Εσωτερικός Έλεγχος στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Η διοίκηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και αρκετά προβλήματα, όπως είναι οι περιορισμένοι υλικοί, χρηματοοικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι, που επηρεάζουν αρνητικά τη διαπραγματευτική τους δύναμη με τα συμβαλλόμενα μέρη, πελάτες, προμηθευτές και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ακόμη, σημαντικές δυσκολίες με τις οποίες έρχονται αντιμέτωπες οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις η ανεπάρκεια εξειδίκευσης των εργαζομένων σε σχέση με το αντίστοιχο επίπεδο εξειδίκευσης σε μεγαλύτερες εταιρείες, έλλειψη πόρων για την εκπαίδευσή τους, η έλλειψη στρατηγικού οράματος και σχεδίων μακροπρόθεσμου ορίζοντα, απαρχαιωμένες πρακτικές οργάνωσης, έλλειψη επαρκούς και αξιόπιστης πληροφόρησης για τους υπόλοιπους δρώντες στην αγορά και τη σύγχρονη τεχνολογία, με αποτέλεσμα να μην έχουν τη δυνατότητα εφαρμογής καινοτομιών

και απόκτησης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Για όλους τους παραπάνω λόγους, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις βρίσκονται σε δυσχερή θέση ώστε να εξασφαλίσουν πόρους και να τους επενδύσουν σε κατάλληλες δομές που να τους δώσουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που τόσο χρειάζονται.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν έχουν πολύπλοκα συστήματα διοίκησης, δεν χρησιμοποιούν συμφωνίες «pay and reward» και υστερούν στους απαιτούμενους πόρους για να ανταγωνιστούν τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Ωστόσο, μπορούν μέσω καινοτομιών να αντισταθμίσουν την ανεπάρκεια αυτή. Το διοικητικό συμβούλιο και τα διοικητικά στελέχη, καθοδηγούμενα κάποιες φορές από τον ιδιοκτήτη - επιχειρηματία, μπορούν να επηρεάσουν την απόδοση της επιχείρησης, μέσω πρωτοποριακών και καινοτόμων δράσεων, κατάλληλων και το μέγεθος και τη φύση της δραστηριότητάς τους. Είναι έντονο το φαινόμενο πολλές επιχειρήσεις να δημιουργούν οικογενειακό δίκτυο, προκειμένου να ενισχύσουν τις δομές λειτουργίας των εταιριών τους. Ο Zafft (2002) σημειώνει τρεις προκλήσεις, στις οποίες πρέπει να ανταπεξέλθουν οι οικογενειακές επιχειρήσεις: ανάπτυξη, διαφοροποίηση και διαδοχή. Και οι τρεις αυτές προκλήσεις καθίστανται δυσκολότερες όταν η διοίκηση είναι κακή. Γι αυτό το λόγο η υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών άσκησης της διοικητικής λειτουργίας, συμβάλλει στη βελτίωση της λειτουργίας της επιχείρησης και της μεγιστοποίησης της εταιρικής επίδοσης.

Ο Yakuzzi (2005), μελέτησε τη σχέση μεταξύ της διοίκησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της εταιρικής επίδοσης, σε όρους χρηματοοικονομικούς και μη - οι τελευταίοι τρόποι μέτρησης βασίζονται στη διοίκηση ολικής ποιότητας (total quality management) για την αξιολόγηση της συνολικής επιχειρησιακής στρατηγικής. Συγκεκριμένα, το συμπέρασμα της έρευνάς του είναι ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις προκειμένου να επιτύχουν καλύτερες εταιρικές επιδόσεις, τόσο στις οικονομικές τους καταστάσεις αλλά και σε μη- χρηματοοικονομικές μετρήσεις, θα πρέπει να εφαρμόσουν και να παρακολουθούν αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικών ελέγχων. Με άλλα λόγια θεωρείται επιτακτική ανάγκη οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να ενισχύσουν το σύστημα διοίκησης, κινδύνου και ελέγχου (GRC – Governance, Risk, Control), προκειμένου να σημειώσουν και υψηλότερες επιδόσεις και το μέσο για να επιτευχθεί αυτό είναι ο εσωτερικός έλεγχος.

Η ύπαρξη λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου στην επιχείρηση είναι ένα από τα βασικότερα στοιχεία που μπορούν να της εξασφαλίσουν τη θεμελίωση ισχυρών δομών έναντι των

καθημερινών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA), «ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διασφαλιστική και συμβουλευτική δραστηριότητα, που έχει σχεδιαστεί για να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθάει την επιχείρηση να επιτύχει τους στόχους του με μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης κινδύνων, διαδικασιών ελέγχου και διοίκησης». Ο ορισμός του εσωτερικού ελέγχου και τα σχετικά πρότυπα που έχουν καταρτιστεί ορίζουν ως έργο του εσωτερικού ελεγκτή την υποχρέωση να συμβάλει με οποιονδήποτε τρόπο (συμβουλευτικό ή διασφαλιστικό έργο) στην αξιολόγηση των εταιρικών συστημάτων και διαδικασιών.

Από τη μελέτη της αντίστοιχης βιβλιογραφίας, διαπιστώνεται ότι οι περισσότερες περιπτώσεις πτώχευσης και κακής πορείας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων οφείλονται στην χαμηλή παραγωγικότητα, την έλλειψη χρηματοδότησης και την ανεπάρκεια κατάλληλων δεξιοτήτων και ανθρώπινων πόρων, (Mahzan & Yan, 2014).

Ο ρόλος του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι να αξιολογεί και να προβαίνει σε κατάλληλες συστάσεις για τη βελτίωση της άσκησης των οργανωτικών πρακτικών, με απώτερο στόχο την επίτευξη των εξής:

- προώθηση της κατάλληλης δεοντολογίας και αξιών μέσα στην επιχείρηση
- διασφάλιση της αποτελεσματικής οργανωτικής διοίκησης
- διασφάλιση ορθής αξιολόγησης και ενημέρωσης όλων των τμημάτων σχετικά με τον κίνδυνο και τις διαδικασίες ελέγχου
- αποτελεσματικός συντονισμός εργασιών και πληροφόρησης μεταξύ διοίκησης, εξωτερικών και εσωτερικών ελεγκτών.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αν και πολλές φορές (εφόσον δεν είναι εισηγμένες) δεν υποχρεούνται σε δημοσίευση των αποτελεσμάτων και πρακτικών τους, εντούτοις ανακλύπτει επιτακτική η υιοθέτηση πρακτικών που εφαρμόζονται από τις μεγαλύτερες εταιρίες, προκειμένου να αποκομίσουν τα ίδια οφέλη με αυτές. Οι Pettigrew και McNulty (1995) υποστηρίζουν ότι τα εξωτερικά μη εκτελεστικά μέλη της Επιτροπής Ελέγχου μπορεί να βοηθήσουν την υιοθέτηση

ανεξάρτητων πρακτικών διαχείρισης και επίτευξης κερδών. Αυτό συμβάλει στη βελτίωση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, τα οποία θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη λογοδοσία και υψηλότερη κερδοφορία μέσω καλύτερης διαχείρισης κινδύνου.

Επιπλέον, εφαρμόζοντας ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, οι επιχειρήσεις επιτυγχάνουν την αποδέσμευση του ιδιοκτήτη από λειτουργικά - διοικητικά καθήκοντα, καθώς και την αποφυγή τυχόν διαφορών και εσωτερικών συγκρούσεων (Abor και Adjasi, 2007). Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις με καλό σύστημα GRC μπορούν να προσελκύσουν πρόσθετη χρηματοδότηση από υποψήφιους επενδυτές, καθώς επίσης ευνοεί και την αρχική δημόσια προσφορά τους.

Συνοψίζοντας από ένα μεγάλο ερευνητικό ρεύμα υποστηρίζεται ότι η εφαρμογή των ορθών πρακτικών εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να επιφέρει πολλαπλά οφέλη στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ωστόσο, από ένα αντίθετο ρεύμα υποστηρίζεται ότι τα κόστη εφαρμογής που επιτάσσουν τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου, για μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι πιο υψηλά από τα αναμενόμενα οφέλη και συνεπώς καθίσταται απαγορευτική η εφαρμογή τους, αφού μειώνει τις μελλοντικές αποδόσεις τους (Chhaochharia et al, 2004).

Βάσει της επιτροπής COSO, ο εσωτερικός έλεγχος ορίζεται ως μια διαδικασία που πραγματοποιείται από το διοικητικό συμβούλιο, τη διοίκηση και άλλο προσωπικό μιας οντότητας, με σκοπό την παροχή εύλογης βεβαιότητας όσον αφορά την επίτευξη στόχων που σχετίζονται με τη λειτουργία, την υποβολή εκθέσεων και τη συμμόρφωση. Το 1992 η επιτροπή COSO ανέπτυξε ένα μοντέλο για την αξιολόγηση των εσωτερικών ελέγχων, το οποίο μετέπειτα υιοθετήθηκε ως ένα γενικά αποδεκτό πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου και αναγνωρίζεται παγκοσμίως ως ένα πολύ σημαντικό πρότυπο βάσει του οποίου οι οργανισμοί μετρούν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου τους, ενώ παράλληλα εφαρμόζουν ισχυρές δομές διοίκησης εντός του οργανισμού.

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι έντονα συνυφασμένη με την πρόληψη και ανίχνευση του φαινομένου της απάτης στις επιχειρήσεις. Πολλές έρευνες έχουν διεξαχθεί στα πλαίσια προσδιορισμού της σχέσης αυτής. Οι Tazilah & Hussain (2015), αφού έλαβαν ως δεδομένη την αποδόμηση του εσωτερικού ελέγχου σε πέντε συνιστώσες - περιβάλλον ελέγχου, αξιολόγηση κινδύνων, διαδικασίες ελέγχου, πληροφόρηση και επικοινωνία, παρακολούθηση - (Horwood, Leiner & Young, 2012), διαπίστωσαν ότι πρέπει να συνεργαστούν προκειμένου να

διαμορφωθεί ένα επαρκές και αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, το οποίο θα μειώνει τις περιπτώσεις απάτης και κακοδιαχείρισης.

Ειδικότερα, συμπεραίνουν ότι, δεδομένου ότι δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός καθηκόντων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αφού για μια συναλλαγή που σε μεγάλες επιχειρήσεις λαμβάνουν μέρος διάφορα τμήματα, στις μικρομεσαίες εταιρίες ολοκληρώνεται από έναν ή δύο εργαζομένους, προτείνεται ο μάνατζερ ή ο ίδιος ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης να προβαίνει σε τακτικό έλεγχο των εκθέσεων, των λεπτομερών συναλλαγών και των σχετικών εγγράφων και περιοδική επαλήθευση των αποθεμάτων. Επιπλέον, θα πρέπει να διαπιστώνεται τουλάχιστον σε ετήσια βάση ότι ο υπεύθυνος για τη διαχείριση του ταμείου δεν αντιμετωπίζει οικονομική δυσχέρεια και να αξιολογείται η κάθε συμπεριφορά και προσωπικότητα, ώστε να εντοπιστούν έγκαιρα τυχόν ύποπτες ή επικίνδυνες. Ακόμη, λόγω της αδυναμίας διαχωρισμού των καθηκόντων τους, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πρέπει να ενισχύσουν το σύστημα παρακολούθησής τους ώστε να διασφαλιστούν και θωρακιστούν απέναντι σε ανεπιθύμητες ενέργειες.

Στα ευρήματά τους (Tazilah & Hussain, 2015), επίσης, αναφέρουν ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διατηρήσουν ένα βασικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, ειδικά για την παρακολούθηση και διατήρηση των δραστηριοτήτων τους, μέσω ανεξάρτητου τμήματος, όπως είναι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, προτείνουν στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να αναθέσουν σε εξωτερικούς συνεργάτες τις αρμοδιότητες του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, καθώς η επιλογή αυτή (outsourcing) μπορεί να έχει μικρότερο κόστος και να μεγαλύτερη αξιοπιστία, αφού οι εταιρίες στις οποίες γίνεται η εξωτερική ανάθεση έχουν μεγαλύτερη εμπειρία στο σχεδιασμό συστημάτων εσωτερικού ελέγχου για μικρομεσαίες επιχειρήσεις με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Οι Daniela Petrașcu & Alexandra Tieanu (2014), σχολιάζουν στο άρθρο τους τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης. Συγκεκριμένα, τονίζουν την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στην πρόληψη της διάπραξης απάτης σε οποιαδήποτε οικονομική οντότητα. Επιπλέον, η ανάλυσή τους στοχεύει να επισημάνει τα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει ένας εσωτερικός έλεγχος στη διεύθυνση μιας οικονομικής οντότητας και των εταίρων της, καθώς και στην κοινωνία στο σύνολό της. Οι συγγραφείς καταλήγουν στο ότι όλες οι οικονομικές μονάδες χρειάζονται εσωτερικό έλεγχο για την διασφάλιση της

αποτελεσματικής τους λειτουργίας. Επιπλέον, το έργο του εσωτερικού ελέγχου, όσον αφορά την έρευνα και των εντοπισμό των φαινομένων απάτης, δεν πρέπει να θεωρείται αυστηρά ως δραστηριότητα που παράγει δαπάνες, αλλά θα πρέπει να εξετάζεται από την σκοπιά των οφελών που συνεπάγεται για την καταπολέμηση της απάτης και ιδιαίτερα για την αύξηση της μελλοντικής προστιθέμενης αξίας της επιχείρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

3.1 Εισαγωγή

Το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (IFRS for SMEs) είναι ένα μικρό πρότυπο, 35 παραγράφων, που είναι προσαρμοσμένο στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Επικεντρώνεται στις ανάγκες πληροφόρησης των δανειστών, των πιστωτών και των άλλων χρηστών των οικονομικών καταστάσεων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) που ενδιαφέρονται κυρίως για την πληροφόρηση σχετικά με τις ταμειακές ροές, τη ρευστότητα και τη φερεγγυότητα. Λαμβάνει επίσης υπόψη το κόστος για τις ΜΜΕ και τις δυνατότητες των ΜΜΕ να προετοιμάσουν χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Ενώ βασίζεται στις αρχές σύμφωνα με τα πλήρη πρότυπα των ΔΠΧΑ, το πρότυπο αναφοράς για τις ΜΜΕ μπορεί να εφαρμοστεί και αυτόνομα, ενώ τέλος χωρίζεται σε ποικίλες θεματικές ενότητες.

Το πρότυπο αναφοράς για τις ΜΜΕ αντανακλά πέντε τύπους απλοποιήσεων από τα αντίστοιχα πλήρη πρότυπα των ΔΠΧΑ (IFRS.org):

- Ορισμένα θέματα στα πλήρη κείμενα των ΔΠΧΑ παραλείπονται επειδή δεν σχετίζονται με τις τυπικές ΜΜΕ.
- Ορισμένες επιλογές λογιστικής πολιτικής σύμφωνα με τα πλήρη πρότυπα των ΔΠΧΑ δεν επιτρέπονται επειδή υπάρχει μια πιο απλοποιημένη μέθοδος για τις ΜΜΕ.
- Πολλές από τις αρχές αναγνώρισης και μέτρησης που περιλαμβάνονται στα πλήρη πρότυπα των ΔΠΧΑ έχουν απλοποιηθεί.
- Απαιτούνται σημαντικά λιγότερες γνωστοποιήσεις
- Το κείμενο των πλήρων προτύπων των ΔΠΧΑ έχει αναδιατυπωθεί σε «απλά αγγλικά», όπου αυτό απαιτείται, για ευκολότερη κατανόηση και μετάφραση.

Οι τριάντα πέντε (35) παράγραφοι του εν λόγω Προτύπου παρουσιάζονται, συνοπτικά, ως εξής:

1. Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
2. Έννοιες και Βασικές Αρχές
3. Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων
4. Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης
5. Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος
6. Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων
7. Κατάσταση Ταμειακών Ροών
8. Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων
9. Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις
10. Λογιστικές Πολιτικές, Εκτιμήσεις και Σφάλματα
11. Βασικά Χρηματοοικονομικά Μέσα
12. Λοιπά Θέματα Χρηματοοικονομικών Μέσων
13. Αποθέματα
14. Επενδύσεις σε Λοιπές Εταιρίες
15. Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες
16. Επενδυτική Ιδιοκτησία
17. Ακίνητα, Εγκαταστάσεις και Εξοπλισμός
18. Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία πέραν της Φήμης και Πελατείας
19. Επιχειρησιακοί Συνδυασμοί και Φήμη και Πελατεία
20. Μισθώσεις
21. Προμήθειες και Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις
22. Υποχρεώσεις και Ιδιοκτησία
23. Έσοδα
24. Κρατικές Επιχορηγήσεις
25. Δαπάνες Χρηματοδότησης
26. Καταβολές Μετοχικών Μερισμάτων
27. Απομείωση των Περιουσιακών Στοιχείων
28. Οφέλη των Εργαζομένων
29. Φόρος Εισοδήματος
30. Μετάφραση Ξένου Συναλλάγματος

31. Υπερπληθωρισμός
32. Γεγονότα μετά το πέρας της Περιόδου Αναφοράς
33. Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών
34. Ειδικές Δραστηριότητες
35. Μετάβαση στα Δ.Π.Χ.Α για ΜΜΕ

3.2 Ορισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του Δ.Π.Χ.Α. για τις ΜΜΕ, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις είναι οι οντότητες που δεν έχουν κάποια δημόσια ευθύνη (public accountability) και δημοσιεύουν γενικές οικονομικές καταστάσεις για εξωτερικούς χρήστες (οι οποίοι μπορεί να είναι οι ιδιοκτήτες που δεν συμμετέχουν στη διαχείριση των επιχειρήσεων, οι υφιστάμενοι και οι δυνητικοί πιστωτές και οι οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας).

Με τον όρο «δημόσια ευθύνη» το πρότυπο αναφέρεται στις επιχειρήσεις εκείνες: (i) των οποίων τα χρεόγραφα ή οι συμμετοχικοί τίτλοι διαπραγματεύονται σε δημόσια αγορά ή εκείνων που εκδίδουν τέτοια μέσα για διαπραγμάτευση σε δημόσια αγορά (εγχώριο ή ξένο χρηματιστήριο ή εξωχρηματιστηριακή αγορά, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και περιφερειακών αγορών) και (ii) που κατέχουν περιουσιακά στοιχεία με καταπιστευματική ιδιότητα για μια ευρεία ομάδα ξένων ενδιαφερομένων, ως μία από τις κύριες επιχειρήσεις της (π.χ. τράπεζες, πιστωτικές ενώσεις, ασφαλιστικές εταιρείες, μεσίτες / διανομείς τίτλων, αμοιβαία κεφάλαια και επενδυτικές τράπεζες).

3.3 Στόχος των Οικονομικών Καταστάσεων των ΜΜΕ

Βάσει της παραγράφου 2 του Δ.Π.Χ.Α για τις ΜΜΕ, περιγράφεται ο στόχος των οικονομικών καταστάσεων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και οι ιδιότητες που καθιστούν χρήσιμες τις πληροφορίες στις οικονομικές καταστάσεις των ΜΜΕ. Επιπροσθέτως, περιγράφονται οι έννοιες και οι βασικές αρχές στις οποίες βασίζονται οι οικονομικές καταστάσεις των ΜΜΕ.

Ο στόχος των οικονομικών καταστάσεων μιας μικρής ή μεσαίας επιχείρησης είναι να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την οικονομική κατάσταση, τις επιδόσεις και τις ταμιακές ροές της οικονομικής οντότητας που είναι χρήσιμες για την οικονομική λήψη αποφάσεων από ένα ευρύ φάσμα χρηστών οι οποίοι δεν είναι σε θέση να απαιτούν αναφορές προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες πληροφόρησής τους.

Στην ίδια παράγραφο αναφέρονται επίσης και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των πληροφοριών στις οικονομικές καταστάσεις, τα οποία πρέπει να είναι τα ακόλουθα:

- ❖ *Να είναι κατανοητές:* Οι πληροφορίες που παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να παρουσιάζονται με τρόπο που να καθίστανται κατανοητές στους χρήστες που έχουν λογικές γνώσεις για τις επιχειρηματικές και οικονομικές δραστηριότητες και τη λογιστική και την προθυμία να μελετήσουν τις πληροφορίες με εύλογη επιμέλεια.
- ❖ *Να είναι συναφείς:* Οι πληροφορίες που παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι σχετικές με τις ανάγκες λήψης αποφάσεων των χρηστών. Οι πληροφορίες έχουν την κατάλληλη ποιότητα όταν είναι σε θέση να επηρεάσουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, βοηθώντας τους να αξιολογήσουν παρελθόντα, παρόντα ή μελλοντικά γεγονότα ή να επιβεβαιώσουν ή να διορθώσουν τις προηγούμενες αξιολογήσεις τους.
- ❖ *Να είναι ουσιώδεις:* Οι πληροφορίες είναι ουσιώδεις - και συνεπώς χρήσιμες - εάν η παράλειψή τους ή η ανακρίβειά τους επηρεάζει τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που γίνονται με βάση τις οικονομικές καταστάσεις.
- ❖ *Να είναι αξιόπιστες:* Οι πληροφορίες που παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι αξιόπιστες. Οι πληροφορίες είναι αξιόπιστες όταν είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη σφάλματα και προκαταλήψεις και αντιπροσωπεύουν πιστά αυτό που είτε υποτίθεται ότι αντιπροσωπεύει είτε λογικά αναμένεται να αντιπροσωπεύσει.
- ❖ *Να εστιάζουν στην ουσία πάνω απ' τον τύπο:* Οι συναλλαγές και άλλα γεγονότα και συνθήκες πρέπει να καταγράφονται και να παρουσιάζονται σύμφωνα με την ουσία τους και όχι μόνο με τη νομική τους μορφή. Αυτό ενισχύει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων.
- ❖ *Να καταρτίζονται με σύνεση:* Οι αβεβαιότητες που περιβάλλουν αναπόφευκτα πολλά γεγονότα και περιστάσεις αναγνωρίζονται από τη γνωστοποίηση της φύσης και της έκτασης τους και από την επίδειξη σύνεσης κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.
- ❖ *Να είναι πλήρεις:* Για να είναι αξιόπιστες, οι πληροφορίες στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι πλήρεις εντός των ορίων της σημαντικότητας και του κόστους. Μια

παράλειψη μπορεί να προκαλέσει την ύπαρξη λανθασμένων ή παραπλανητικών πληροφοριών και επομένως αναξιόπιστων και ανεπαρκών όσον αφορά τη συνάφεια τους.

- ❖ *Να είναι συγκρίσιμες:* Οι χρήστες πρέπει να είναι σε θέση να συγκρίνουν τις οικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας με το χρόνο για να προσδιορίσουν τις τάσεις της οικονομικής θέσης και της απόδοσής της. Οι χρήστες πρέπει επίσης να είναι σε θέση να συγκρίνουν τις οικονομικές καταστάσεις διαφόρων οντοτήτων για να αξιολογήσουν τη σχετική οικονομική τους θέση, τις επιδόσεις και τις ταμειακές τους ροές.
- ❖ *Να δημοσιοποιούνται εντός των εύλογων χρονικών ορίων:* Για να είναι συναφείς, οι οικονομικές πληροφορίες πρέπει να είναι σε θέση να επηρεάζουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών. Η επικαιρότητα περιλαμβάνει την παροχή των πληροφοριών εντός του χρονικού πλαισίου απόφασης. Εάν υπάρξει αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην υποβολή πληροφοριών, το ενδιαφερόμενο μέρος ενδέχεται να απολέσει το ενδιαφέρον του για αυτές.
- ❖ *Να ισορροπούν μεταξύ των ωφελειών και του κόστους:* Τα οφέλη που προκύπτουν από τις πληροφορίες πρέπει να υπερβαίνουν το κόστος της παροχής. Η αξιολόγηση των οφελών και του κόστους είναι μια ιδιαίτερα κρίσιμη διαδικασία και δεν πρέπει να παραλείπεται.

3.4 Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις κατά το Πρότυπο υιοθέτησης Δ.Π.Χ.Α. από τις ΜΜΕ

3.4.1 Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

Βάσει της ενότητας 4 του Προτύπου Αναφοράς για τις ΜΜΕ, παρατίθενται οι πληροφορίες που πρέπει να παρουσιάζονται σε μια κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης καθώς και ο τρόπος παρουσίασής της. Η κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης παρουσιάζει τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα ίδια κεφάλαια της οικονομικής οντότητας σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία, η οποία συνήθως είναι και το τέλος της περιόδου αναφοράς.

Η κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής στοιχεία προκειμένου να είναι πλήρης και αποδεκτή βάσει του Προτύπου Αναφοράς:

- Μετρητά και ισοδύναμα μετρητών
- Εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις
- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία
- Αποθέματα
- Ακίνητα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό
- Επενδύσεις σε ακίνητα
- Άυλα περιουσιακά στοιχεία
- Βιολογικά περιουσιακά στοιχεία
- Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις και σε από κοινού ελεγχόμενες οντότητες
- Εμπορικές και λοιπές υποχρεώσεις
- Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις
- Υποχρεώσεις τρέχουσας φορολόγησης
- Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις
- Αναλυτικές πληροφορίες για τις σχέσεις των εταιριών ομίλων

Βάσει του Προτύπου, η ΜΜΕ θα πρέπει να ταξινομήσει ένα στοιχείο ως τρέχον/κυκλοφορούν (current asset) όταν: α) αναμένει να αποκτήσει το περιουσιακό στοιχείο ή προτίθεται να το πωλήσει ή να το καταναλώσει στον κανονικό κύκλο λειτουργίας της οικονομικής οντότητας, β) κατέχει το περιουσιακό στοιχείο κυρίως για σκοπούς διαπραγμάτευσης, γ) αναμένει (εύλογη βεβαιότητα) να αποκτήσει το περιουσιακό στοιχείο μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία αναφοράς και δ) το περιουσιακό στοιχείο είναι μετρητά ή ισοδύναμο ταμειακών διαθεσίμων, εκτός εάν υφίσταται περιορισμός για την ανταλλαγή ή την χρησιμοποίησή του για τον διακανονισμό μιας υποχρέωσης για τουλάχιστον δώδεκα μήνες μετά την ημερομηνία αναφοράς. Κάθε άλλο στοιχείο θα πρέπει να ταξινομείται ως μη τρέχον/μη κυκλοφορούν.

Από την άλλη πλευρά, μια υποχρέωση θα πρέπει να ταξινομείται ως τρέχουσα όταν: α) αναμένει την εξόφληση της υποχρέωσης στον κανονικό κύκλο λειτουργίας της οικονομικής οντότητας, β) κατέχει την υποχρέωση κυρίως για σκοπούς διαπραγμάτευσης, γ) η υποχρέωση πρέπει να διακανονιστεί μέσα σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία αναφοράς και δ) η οικονομική οντότητα δεν έχει ανεπιφύλακτο δικαίωμα να αναβάλει την εκκαθάριση της

υποχρέωσης για τουλάχιστον δώδεκα μήνες μετά την ημερομηνία αναφοράς. Κάθε άλλη υποχρέωση θα πρέπει να ταξινομείται ως μη τρέχουσα.

3.4.2 Κατάσταση Συνολικών Εσόδων

Σύμφωνα με την παράγραφο 5 του Προτύπου, μια οικονομική οντότητα θα πρέπει να παρουσιάζει το συνολικό εισόδημά της για μια περίοδο είτε σε μία και μόνη κατάσταση συνολικού εισοδήματος, οπότε στην κατάσταση συνολικών εσόδων παρουσιάζονται όλα τα έσοδα και έξοδα που αναγνωρίστηκαν κατά την περίοδο, είτε σε δύο καταστάσεις - κατάσταση αποτελεσμάτων και κατάσταση συνολικού εισοδήματος - στην οποία περίπτωση η κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων παρουσιάζει όλα τα κονδύλια εσόδων και εξόδων που αναγνωρίζονται στην περίοδο, εκτός εκείνων που προβλέπονται ειδικά από τα Δ.Π.Χ.Α.

3.4.3 Κατάσταση Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων

Στην ενότητα 6 του ίδιου Προτύπου προβλέπονται οι απαιτήσεις για την παρουσίαση των μεταβολών στα ίδια κεφάλαια μιας οικονομικής οντότητας για μια περίοδο, οι οποίες θα πρέπει να αποτυπώνονται στην κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων. Ο σκοπός της κατάστασης μεταβολών ιδίων κεφαλαίων είναι να παρουσιάσει τα κέρδη ή τις ζημίες μιας οικονομικής οντότητας για μια περίοδο αναφοράς, τα έσοδα και έξοδα που αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά έσοδα της περιόδου, οι επιδράσεις των μεταβολών στις λογιστικές πολιτικές και οι διορθώσεις των αναγνωρισμένων κατά την περίοδο των περιστατικών σφαλμάτων, των επενδύσεων και των μερισμάτων και άλλων διανομών στους επενδυτές μετοχών κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Μία οικονομική οντότητα θα παρουσιάσει στην κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων τις εξής πληροφορίες:

- Το συνολικό εισόδημα για την περίοδο, παρουσιάζοντας χωριστά τα συνολικά ποσά που αναλογούν στους ιδιοκτήτες της μητρικής εταιρείας και χωριστά τα ποσά που αναλογούν στον όμιλο.

- Για κάθε στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων, τα αποτελέσματα της αναδρομικής εφαρμογής ή αναδρομικής αναπροσαρμογής που αναγνωρίζονται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς των Προτύπων.
- Για κάθε στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων, συμφωνία μεταξύ της λογιστικής αξίας στην αρχή και στο τέλος της περιόδου, αποκαλύπτοντας ξεχωριστά τις αλλαγές που προκύπτουν από: α) το κέρδος ή την ζημία, β) κάθε στοιχείο των λοιπών συνολικών εσόδων και γ) τα ποσά των επενδύσεων.

3.4.4 Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Στην παράγραφο 7 του Προτύπου ορίζονται οι πληροφορίες που θα πρέπει να παρουσιάζονται σε μια κατάσταση ταμειακών ροών καθώς και ο τρόπος παρουσίασής της. Η κατάσταση των ταμειακών ροών παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις μεταβολές στα μετρητά και ταμιακά ισοδύναμα μιας οικονομικής οντότητας για μια περίοδο αναφοράς, η οποία εμφανίζει ξεχωριστά τις μεταβολές από τις λειτουργικές δραστηριότητες, τις επενδυτικές δραστηριότητες και τις δραστηριότητες χρηματοδότησης.

Διευκρινιστικά, το Πρότυπο ξεκαθαρίζει ότι τα ισοδύναμα ταμειακών διαθεσίμων (cash equivalents) είναι βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστότητας που πραγματοποιούνται για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων ταμειακών αναλήψεων υποχρεώσεων και όχι για μακροπρόθεσμες επενδύσεις ή άλλους σκοπούς. Ως εκ τούτου, μια επένδυση συνήθως χαρακτηρίζεται ως ισοδύναμο σε μετρητά μόνο όταν έχει σύντομη λήξη, δηλαδή, τριών μηνών ή λιγότερο από την ημερομηνία της απόκτησης.

Η οικονομική οντότητα οφείλει να διαμορφώνει την κατάσταση ταμειακών ροών κατά τρόπο τέτοιο που να παρουσιάζει τις ταμιακές ροές για μια περίοδο αναφοράς, οι οποίες κατατάσσονται ανά λειτουργικές δραστηριότητες, επενδυτικές δραστηριότητες και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

- **Λειτουργικές Δραστηριότητες (Operating Activities):** Οι λειτουργικές δραστηριότητες είναι οι κυριότερες δραστηριότητες που παράγουν τα έσοδα της οντότητας. Συνεπώς, οι ταμιακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες γενικά προκύπτουν από συναλλαγές και άλλα γεγονότα και συνθήκες που συνάπτονται στον προσδιορισμό του κέρδους ή της ζημίας.

Παραδείγματα ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες είναι οι εισπράξεις από την πώληση αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, οι πληρωμές σε μετρητά στους προμηθευτές για αγαθά και υπηρεσίες, πληρωμές σε μετρητά προς και για λογαριασμό των εργαζομένων κτλ.

- **Επενδυτικές Δραστηριότητες (Investing Activities):** Οι επενδυτικές δραστηριότητες είναι η απόκτηση και διάθεση μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων και άλλων επενδύσεων που δεν περιλαμβάνονται στα ταμιακά ισοδύναμα. Παραδείγματα ταμειακών ροών που προκύπτουν από επενδυτικές δραστηριότητες είναι τα έσοδα από πωλήσεις ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, άυλων περιουσιακών στοιχείων και άλλων μακροπρόθεσμων περιουσιακών στοιχείων, πληρωμές σε μετρητά για την απόκτηση ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού κτλ.
- **Χρηματοοικονομικές Δραστηριότητες (Financing Activities):** Οι δραστηριότητες χρηματοδότησης είναι δραστηριότητες που έχουν ως αποτέλεσμα μεταβολές στο μέγεθος και τη σύνθεση του εισφερόμενου μετοχικού κεφαλαίου και του δανεισμού μιας οικονομικής οντότητας. Παραδείγματα ταμειακών ροών που προέρχονται από χρηματοδοτικές δραστηριότητες είναι τα έσοδα από την έκδοση μετοχών ή άλλων συμμετοχικών τίτλων, οι πληρωμές σε μετρητά στους ιδιοκτήτες για να αποκτήσουν ή να εξαγοράσουν τις μετοχές της οντότητας κτλ.

Τέλος, προβλέπεται βάσει του Προτύπου ότι μια οικονομική οντότητα θα πρέπει να παρουσιάζει τις ταμιακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες χρησιμοποιώντας είτε: α) την έμμεση μέθοδο, σύμφωνα με την οποία το κέρδος ή η ζημία προσαρμόζεται για τις επιδράσεις των μη μετρητών συναλλαγών, τυχόν αναβολές ή δεδουλευμένες εισπράξεις ή πληρωμές εισπρακτέων ή μελλοντικών εσόδων και στοιχεία εσόδων ή εξόδων που σχετίζονται με ταμειακές ροές επενδύσεων ή χρηματοδότησης, είτε β) την άμεση μέθοδο, σύμφωνα με την οποία γνωστοποιούνται σημαντικές κατηγορίες ακαθάριστων εισπράξεων και ακαθάριστων πληρωμών σε μετρητά.

3.4.5 Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Στην ενότητα 8 του Προτύπου καθορίζονται οι αρχές στις οποίες βασίζονται οι πληροφορίες που πρέπει να παρουσιάζονται στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων καθώς και ο τρόπος παρουσίασής τους. Οι σημειώσεις περιέχουν επιπλέον πληροφορίες που

παρουσιάζονται στις καταστάσεις οικονομικής θέσης, συνολικών εσόδων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών. Οι σημειώσεις παρέχουν περιγραφές ή αναλυτικά στοιχεία των στοιχείων που παρουσιάζονται σε αυτές τις δηλώσεις καθώς και πληροφορίες σχετικά με στοιχεία που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για αναγνώριση σε αυτές τις δηλώσεις.

Οι σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει:

- Τις παρούσες πληροφορίες σχετικά με τη βάση σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και τις συγκεκριμένες λογιστικές πολιτικές που χρησιμοποιήθηκαν.
- Αποκαλύπτουν τις πληροφορίες που απαιτούνται από το παρόν Δ.Π.Χ.Α. και δεν παρουσιάζονται σε άλλες οικονομικές καταστάσεις.
- Παρέχουν πληροφορίες που δεν παρουσιάζονται αλλού στις οικονομικές καταστάσεις αλλά είναι σχετικές με την κατανόηση αυτών.

Η οντότητα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να παρουσιάζει τις σημειώσεις με συστηματικό τρόπο, ενώ οφείλει ταυτόχρονα να παραπέμπει κάθε στοιχείο επί των οικονομικών καταστάσεων σε οποιαδήποτε σχετική πληροφορία στις σημειώσεις, όπου και όταν κρίνεται αναγκαίο.

3.5 Μετάβαση στα Δ.Π.Χ.Α για ΜΜΕ

Η ενότητα 35 του Προτύπου ασχολείται με τα θέματα που αφορούν την υιοθέτηση, για πρώτη φορά, των Δ.Π.Χ.Α. για ΜΜΕ, από μια οικονομική μονάδα. Κάθε ΜΜΕ μπορεί να υιοθετήσει τα Δ.Π.Χ.Α. για ΜΜΕ, ανεξάρτητα από το αν το προηγούμενο λογιστικό πλαίσιο που εφαρμόζε ήταν τα πλήρη ΔΠΧΠ ή κάποιο άλλο σύνολο γενικώς αποδεκτών λογιστικών αρχών, όπως για παράδειγμα τα εθνικά λογιστικά πρότυπα της χώρας δραστηριοποίησής της. Εάν μια οντότητα που χρησιμοποιεί τα Δ.Π.Χ.Α. για ΜΜΕ σταματά να τα χρησιμοποιεί για μία ή περισσότερες περιόδους αναφοράς και στη συνέχεια απαιτείται ή προτιμά να εγκρίνει εκ νέου αργότερα την εφαρμογή τους, τότε οι ειδικές εξαιρέσεις, απλουστεύσεις και άλλες απαιτήσεις του εν λόγω Προτύπου δεν ισχύουν για την εκ νέου εφαρμογή του.

Η μετάβαση στα Δ.Π.Χ.Α. για ΜΜΕ θα πρέπει να συνοδεύεται από όλες τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις και συγκρίσεις σχετικά με τις προηγούμενες περιόδους στις οποίες

εφαρμόζονταν οποιοδήποτε άλλο κοινώς αποδεκτό πλαίσιο αναφοράς. Ως σημείο αναφοράς της σύγκρισης ορίζεται η ημερομηνία μετάβασης της οικονομικής οντότητας στα Δ.Π.Χ.Α. για ΜΜΕ η οποία θα είναι και η αρχή της πρώτης περιόδου για την οποία η οικονομική οντότητα παρουσιάζει πλήρεις συγκριτικές πληροφορίες σύμφωνα με αυτό το Πρότυπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΣΕ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

4.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστούν οι βασικές αρχές και τα Πρότυπα του εσωτερικού ελέγχου - όπως προβλέπονται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών - καθώς και οι ενέργειες του εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, έτσι όπως προτείνεται από την Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (International Federation of Accountants – IFAC). Η IFAC έχει εκδώσει δύο τόμους-οδηγούς αναφορικά με την ορθή επεξήγηση των ελεγκτικών διαδικασιών των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων. Οι επεξηγήσεις αυτές άπτονται των θεμάτων τόσο του εξωτερικού όσο και του εσωτερικού ελέγχου. Σκοπός των οδηγιών αυτών είναι η παροχή συμβουλών και ερμηνευτικών οδηγιών όσον αφορά την ανάγνωση των Διεθνών Προτύπων Ελέγχου. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατο της ανάγνωσης των Δ.Π.Ε., αλλά ως συμπλήρωμα για την υποστήριξη της συνεπούς εφαρμογής αυτών των προτύπων στους ελέγχους των ΜΜΕ.

Δεδομένου ότι οι οδηγίες αυτές έχουν καταρτιστεί βάσει των Δ.Π.Ε. είναι λογικό ότι είναι άμεσα συνδεδεμένες με αυτά. Ωστόσο για λόγους ουσιαστικότερης και καλύτερης εμβάθυνσης στο θέμα του εσωτερικού ελέγχου των ΜΜΕ επιλέχθηκε η μελέτη των συγκεκριμένων οδηγιών, μιας και αναλύουν, με χαρακτηριστική ευστοχία, το θέμα αυτό και αποτελούν πιο πλούσια πηγή αναφοράς και εμπειριστατωμένης ανάλυσης για τις ανάγκες της διπλωματικής διατριβής. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο ο οδηγός αυτός, όσο και τα αντίστοιχα Πρότυπα Ελέγχου, τα οποία αποτελούν και την πηγή της σύνταξής του, είναι προσανατολισμένα στην φιλοσοφία της διενέργειας ελέγχου βασισμένου στο ρίσκο (risk based auditing). Η προσέγγιση ελέγχου που περιγράφεται στον οδηγό αυτό χωρίζεται σε τρεις φάσεις - εκτίμηση κινδύνου, ανταπόκριση σε κινδύνους και αναφορά. Για κάθε μία από τις φάσεις του ελέγχου, παρατίθενται οι κύριες

δραστηριότητες του ελέγχου, ο σκοπός του και η απαιτούμενη τεκμηρίωση που θα πρέπει να συνοδεύει κάθε ελεγκτική διαδικασία. Το μεγαλύτερο μέρος του οδηγού είναι, ξεκάθαρα, αφιερωμένο στην επεξήγηση των διαδικασιών του εξωτερικού ελέγχου, αν και συγκεκριμένες ενότητες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επεξήγηση τόσο του εξωτερικού όσο και του εσωτερικού ελέγχου. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί η, εμφανής, σύνδεση της ενότητας που αφορά τον εσωτερικό έλεγχο, με τις βασικές αρχές του εσωτερικού ελέγχου – όπως αυτές προτείνονται από το μοντέλο COSO.

4.2 Διεθνή Πρότυπα για την Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου

Οι δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου διεξάγονται σε ποικίλα νομικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα, για οργανισμούς που διαφέρουν μεταξύ τους σε σκοπό, μέγεθος, πολυπλοκότητα και δομή και από άτομα εντός ή εκτός του οργανισμού. Παρά το γεγονός ότι αυτές οι διαφορές είναι σε θέση να επηρεάσουν την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε περιβάλλον, η συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου είναι θεμελιώδης, προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους (Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών - ΠΙΑ).

Ο σκοπός των Προτύπων είναι να παρέχουν καθοδήγηση ως προς την τήρηση των υποχρεωτικών στοιχείων του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής των αρχών και πρακτικών του Εσωτερικού Ελέγχου. Παρέχουν ένα συγκροτημένο πλαίσιο για την αποτελεσματική εφαρμογή των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου, έτσι ώστε να αυξάνεται η συνεισφορά τους στην συνολική απόδοση του οργανισμού. Θέτουν τη βάση για την αξιολόγηση της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου υιοθετώντας βελτιωμένες οργανωσιακές διαδικασίες και λειτουργίες.

Τα Πρότυπα περιλαμβάνουν δύο κύριες κατηγορίες, τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και τα Πρότυπα Διεξαγωγής. Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών ασχολούνται με τα χαρακτηριστικά των οργανισμών και των ατόμων που εφαρμόζουν εσωτερικό έλεγχο. Τα Πρότυπα Διεξαγωγής περιγράφουν τη φύση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου και παρέχουν ποιοτικά κριτήρια για την αξιολόγηση αυτών των υπηρεσιών. Τα Διεθνή Πρότυπα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής έχουν εφαρμογή στο σύνολο των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου. Τέλος υπάρχουν

και τα Πρότυπα Εφαρμογής τα οποία αναλύουν περαιτέρω τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής και παρέχουν τις απαιτήσεις που έχουν εφαρμογή σε υπηρεσίες διαβεβαίωσης ή σε συμβουλευτικές υπηρεσίες που σχετίζονται άρρηκτα με την άσκηση του επαγγέλματος του εσωτερικού ελέγχου.

4.2.1 Πρότυπα Χαρακτηριστικών

- 1000 - Σκοπός, Δικαιοδοσία και Ευθύνη

Ο σκοπός, η δικαιοδοσία και η ευθύνη της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου πρέπει επίσημα να καθορίζονται σε έναν, εγκεκριμένο από το συμβούλιο, κανονισμό εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με την Αποστολή του Εσωτερικού Ελέγχου και τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής.

- 1010 - Αναγνώριση των Υποχρεωτικών Οδηγιών στον Κανονισμό Εσωτερικού Ελέγχου

Ο κανονισμός εσωτερικού ελέγχου πρέπει να τονίζει σαφώς την υποχρεωτική φύση των Θεμελιωδών Αρχών για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου, του Κώδικα Ηθικής, των Προτύπων και του Ορισμού του Εσωτερικού Ελέγχου.

- 1100 - Ανεξαρτησία και Αντικειμενικότητα

Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι ανεξάρτητη και οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι αντικειμενικοί κατά την εκτέλεση του έργου τους.

- 1110 - Οργανωσιακή Ανεξαρτησία

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να υποβάλλει αναφορές σε τέτοιο επίπεδο ιεραρχίας μέσα στον οργανισμό που να επιτρέπει στη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου να ανταποκρίνεται στις ευθύνες της.

- 1111 - Σχέση με το Συμβούλιο

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να επικοινωνεί και να συνεργάζεται άμεσα με το συμβούλιο.

- 1112 - Οι ρόλοι του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή πέρα από τον Εσωτερικό Έλεγχο

Σε περίπτωση που ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου έχει ή αναμένεται να αποκτήσει ρόλους και καθήκοντα πέραν του εσωτερικού ελέγχου, θα πρέπει να τεθούν τέτοιες δικλείδες ασφαλείας ώστε να περιορίζεται η παρεμπόδιση στην ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα.

- 1120 - Ατομική Αντικειμενικότητα
Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να τηρούν μια απροκατάληπτη, αμερόληπτη στάση και να αποφεύγουν συγκρούσεις συμφερόντων.
- 1130 - Παρεμπόδιση Ανεξαρτησίας ή Αντικειμενικότητας
Εφόσον η ανεξαρτησία ή η αντικειμενικότητα παρεμποδίζεται, πραγματικά ή φαινομενικά, οι λεπτομέρειες της παρεμπόδισης πρέπει να κοινοποιούνται στα αρμόδια όργανα.
- 1200 - Επαγγελματική Επάρκεια και Δέουσα Επαγγελματική Επιμέλεια
Τα έργα πρέπει να εκτελούνται με επαγγελματική επάρκεια και δέουσα επαγγελματική επιμέλεια.
- 1210 - Επαγγελματική Επάρκεια
Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να διαθέτουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις λοιπές ικανότητες που απαιτούνται για την εκπλήρωση των ατομικών καθηκόντων τους. Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει συλλογικά να κατέχει ή να αποκτήσει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις λοιπές ικανότητες που απαιτούνται για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της.
- 1220 - Δέουσα Επαγγελματική Επιμέλεια
Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να εφαρμόζουν την επιμέλεια και τις δεξιότητες ενός εύλογα συνετού και ικανού εσωτερικού ελεγκτή. Η δέουσα επαγγελματική επιμέλεια δεν υπονοεί το αλάθητο.
- 1230 - Συνεχής Επαγγελματική Επιμόρφωση
Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να βελτιώνουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις λοιπές ικανότητές τους μέσω συνεχούς επαγγελματικής επιμόρφωσης.
- 1300 - Πρόγραμμα Διαβεβαίωσης και Βελτίωσης Ποιότητας
Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αναπτύσσει και να διατηρεί ένα πρόγραμμα διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας.
- 1310 - Απαιτήσεις του Προγράμματος Διαβεβαίωσης και Βελτίωσης Ποιότητας
Το πρόγραμμα διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνει τόσο εσωτερικές όσο και εξωτερικές αξιολογήσεις.
- 1311 - Εσωτερικές Αξιολογήσεις
Οι εσωτερικές αξιολογήσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν διαρκή παρακολούθηση της απόδοσης της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου και περιοδικές αυτοαξιολογήσεις ή

αξιολογήσεις από άτομα εντός του οργανισμού που διαθέτουν επαρκή γνώση των πρακτικών εσωτερικού ελέγχου.

▪ 1312 - Εξωτερικές Αξιολογήσεις

Οι εξωτερικές αξιολογήσεις πρέπει να διεξάγονται τουλάχιστον μία φορά κάθε πέντε χρόνια από έναν πιστοποιημένο, ανεξάρτητο αξιολογητή ή ομάδα αξιολόγησης εκτός του οργανισμού.

▪ 1320 - Υποβολή Αναφοράς για το Πρόγραμμα Διαβεβαίωσης και Βελτίωσης Ποιότητας

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να γνωστοποιεί τα αποτελέσματα του προγράμματος διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας στο συμβούλιο.

▪ 1321 - Χρήση της φράσης «Συμμορφώνεται με τα διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου»

Η επισήμανση ότι η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου «συμμορφώνεται με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου» αρμόζει να γίνεται μόνο εφόσον αυτό υποστηρίζεται από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του προγράμματος διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας.

▪ 1322 - Αποκάλυψη της μη Συμμόρφωσης

Σε περίπτωση όπου η μη συμμόρφωση με τον Κώδικα Ηθικής ή τα Πρότυπα επηρεάζει το συνολικό πλαίσιο ή τις δραστηριότητες της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου, τότε ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιεί τη μη συμμόρφωση και τις επιπτώσεις της στην ανώτερη διοίκηση και το συμβούλιο.

4.2.2 Πρότυπα Διεξαγωγής

• 2000 - Διαχείριση της Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να διοικεί αποτελεσματικά τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου έτσι ώστε να εξασφαλίζει ότι η λειτουργία προσθέτει αξία στον οργανισμό.

• 2010 - Προγραμματισμός

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να καταρτίζει ένα πρόγραμμα ελέγχων με βάση την εκτίμηση κινδύνων, με σκοπό να προσδιορίσει τις προτεραιότητες της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με τους στόχους του οργανισμού.

- 2020 - Κοινοποίηση και Έγκριση
Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιεί των τον σχεδιασμό για τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου και τις απαιτήσεις πόρων, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών ενδιάμεσων μεταβολών, στην ανώτερη διοίκηση και στο συμβούλιο, για επισκόπηση και έγκριση. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει επίσης να κοινοποιεί την επίδραση του περιορισμού των πόρων.
- 2030 - Διαχείριση Πόρων
Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι πόροι του εσωτερικού ελέγχου είναι κατάλληλοι, επαρκείς και αξιοποιούνται αποτελεσματικά ώστε να επιτυγχάνεται το εγκεκριμένο πρόγραμμα.
- 2040 - Πολιτικές και Διαδικασίες
Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να καταρτίζει πολιτικές και διαδικασίες για να καθοδηγεί τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου.
- 2050 - Συντονισμός και Επίκληση στην εργασία λοιπών παρόχων
Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου συνιστάται να μοιράζεται πληροφορίες, να συντονίζει δραστηριότητες και να εξετάζει το ενδεχόμενο επίκλησης στην εργασία άλλων εσωτερικών και εξωτερικών παρόχων διαβεβαιωτικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών έτσι ώστε να εξασφαλίζει την ορθή κάλυψη και να ελαχιστοποιεί την αλληλοεπικάλυψη των προσπαθειών.
- 2060 - Υποβολή Αναφοράς στο Συμβούλιο και την Ανώτερη Διοίκηση
Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει περιοδικά να υποβάλλει αναφορά στην ανώτερη διοίκηση και το συμβούλιο σχετικά με τον σκοπό, τη δικαιοδοσία, την ευθύνη και την απόδοση της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με το ελεγκτικό πλάνο καθώς και με τη συμμόρφωσή της με τον Κώδικα Ηθικής και τα Πρότυπα. Η αναφορά πρέπει επίσης να περιλαμβάνει σημαντικούς κινδύνους, μνημονεύοντας και κινδύνους απάτης, καθώς και ζητήματα ελεγκτικών μηχανισμών, διοίκησης και λοιπά θέματα τα οποία χρήζουν προσοχής από την ανώτερη διοίκηση και/ή το συμβούλιο.
- 2070 - Πάροχος Εξωτερικών Υπηρεσιών και Οργανωσιακή Ευθύνη για τον Εσωτερικό Έλεγχο
Όταν ένας εξωτερικός φορέας παρέχει υπηρεσίες για τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, είναι υποχρεωμένος να επισημαίνει στον οργανισμό ότι ο οργανισμός είναι υπεύθυνος για τη διατήρηση μίας αποτελεσματικής δραστηριότητας εσωτερικού ελέγχου.

- 2100 - Φύση των Εργασιών

Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αξιολογεί και να συμβάλλει στη βελτίωση της διοίκησης, της διαχείρισης κινδύνων και των διαδικασιών ελέγχου του οργανισμού υιοθετώντας μια συστηματική, πειθαρχημένη και βάσει κινδύνων προσέγγιση. Η αξία και η αξιοπιστία του εσωτερικού ελέγχου ενισχύονται όταν οι εσωτερικοί ελεγκτές δρουν προληπτικά και οι εκτιμήσεις τους παρέχουν καινοτόμες ιδέες και λαμβάνουν υπόψη μελλοντικές επιπτώσεις.

- 2110 - Διοίκηση

Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αξιολογεί και να υποβάλλει κατάλληλες εισηγήσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας διοίκησης του οργανισμού σχετικά με: a) τη λήψη στρατηγικών και λειτουργικών αποφάσεων, b) την εποπτεία της διαχείρισης κινδύνων και των μηχανισμών ελέγχου, c) την προώθηση των κατάλληλων ηθικών αρχών και αξιών μέσα στον οργανισμό, d) τη διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης της οργανωσιακής απόδοσης και λογοδοσίας, e) την κοινοποίηση πληροφοριών σχετικά με τους κινδύνους και τους ελεγκτικούς μηχανισμούς προς τους αρμόδιους μέσα στον οργανισμό και f) τον συντονισμό των δραστηριοτήτων και κοινοποίηση πληροφοριών μεταξύ των μελών του συμβουλίου, των εξωτερικών και εσωτερικών ελεγκτών, άλλων παρόχων διαβεβαίωσης και της διοίκησης.

- 2120 - Διαχείριση Κινδύνων

Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να εκτιμά την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και να συμβάλλει στην βελτίωσή τους.

- 2130 - Ελεγκτικοί Μηχανισμοί

Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να βοηθά τον οργανισμό να διατηρεί αποτελεσματικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητά τους και προωθώντας τη διαρκή βελτίωσή τους.

- 2200 - Σχεδιασμός Έργου

Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να αναπτύσσουν και να αποτυπώνουν τον σχεδιασμό κάθε έργου, ο οποίος θα περιλαμβάνει τους αντικειμενικούς σκοπούς, το εύρος, το χρονοδιάγραμμα και την κατανομή των πόρων. Ο σχεδιασμός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις στρατηγικές του οργανισμού, σκοπούς και κινδύνους που σχετίζονται με το έργο.

- 2201 - Παράγοντες Σχεδιασμού
 Κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού του έργου, οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους: α) Τις στρατηγικές και τους αντικειμενικούς σκοπούς της δραστηριότητας που επισκοπείται και τα μέσα με τα οποία η δραστηριότητα ελέγχει την απόδοση της, β) τους σημαντικούς κινδύνους που απειλούν τη δραστηριότητα, τους αντικειμενικούς σκοπούς, τους πόρους, τις λειτουργίες της και τα μέσα με τα οποία η ενδεχόμενη επίδραση των κινδύνων διατηρείται σε ένα αποδεκτό επίπεδο, γ) την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διοίκησης, διαχείρισης κινδύνων και των διαδικασιών ελέγχου της δραστηριότητας, σε σύγκριση με ένα σχετικό πλαίσιο ή μοντέλο και δ) τις ευκαιρίες για να γίνουν σημαντικές βελτιώσεις σε θέματα διοίκησης, τη διαχείριση κινδύνων και τις διαδικασίες ελέγχου της δραστηριότητας.
- 2210 - Αντικειμενικοί Σκοποί Έργου
 Για κάθε έργο πρέπει να καθορίζονται αντικειμενικοί σκοποί.
- 2220 - Εύρος έργου
 Το καθορισμένο εύρος του έργου πρέπει να είναι επαρκές για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών του έργου.
- 2230 - Διάθεση Πόρων στο Έργο
 Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να καθορίσουν τους κατάλληλους και επαρκείς πόρους που απαιτούνται για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών του έργου, με βάση μία εκτίμηση της φύσης και της πολυπλοκότητας κάθε έργου, των χρονικών περιορισμών και των διαθέσιμων πόρων.
- 2240 - Πρόγραμμα Έργου
 Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να αναπτύσσουν και να καταγράφουν πρόγραμμα τα έργου έτσι ώστε να επιτυγχάνονται οι αντικειμενικοί σκοποί του έργου.
- 2300 - Διεξαγωγή του Έργου
 Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να αναγνωρίζουν, να αναλύουν, να αξιολογούν και να καταγράφουν επαρκείς πληροφορίες, έτσι ώστε να επιτύχουν τους αντικειμενικούς σκοπούς του έργου.
- 2310 - Εντοπισμός Πληροφοριών
 Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να εντοπίζουν επαρκείς, αξιόπιστες, σχετικές και χρήσιμες πληροφορίες, έτσι ώστε να επιτύχουν τους αντικειμενικούς σκοπούς του έργου.

- 2320 - Ανάλυση και Αξιολόγηση
Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να βασίζονται τα συμπεράσματα και τα αποτελέσματα των έργων σε κατάλληλες αναλύσεις και αξιολογήσεις.
- 2330 - Καταγραφή Πληροφοριών
Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να καταγράφουν επαρκείς, αξιόπιστες, σχετικές και χρήσιμες πληροφορίες για την υποστήριξη των συμπερασμάτων και των αποτελεσμάτων των έργων.
- 2340 - Εποπτεία Έργων
Τα έργα πρέπει να εποπτεύονται κατάλληλα, ώστε να εξασφαλίζεται η επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών τους, η διασφάλιση της ποιότητας και η βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού.
- 2400 - Κοινοποίηση Αποτελεσμάτων
Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να κοινοποιούν τα αποτελέσματα των έργων.
- 2410 - Κριτήρια Κοινοποιήσεων
Στις κοινοποιήσεις πρέπει να περιλαμβάνονται οι αντικειμενικοί σκοποί, το εύρος και τα αποτελέσματα του έργου.
- 2420 - Ποιότητα των Κοινοποιήσεων
Οι κοινοποιήσεις πρέπει να είναι ακριβείς, αντικειμενικές, σαφείς, περιεκτικές, εποικοδομητικές, ολοκληρωμένες και έγκαιρες.
- 2421 - Λάθη και Παραλείψεις
Εάν μια τελική κοινοποίηση περιέχει ένα σημαντικό λάθος ή παράλειψη, ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιεί τις διορθωμένες πληροφορίες σε όλους όσους έλαβαν την αρχική κοινοποίηση.
- 2430 - Χρήση της φράσης «Συμμορφώνεται με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου»
Η αναφορά ότι τα έργα τα διενεργήθηκαν σε συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου, είναι κατάλληλη μόνο εφόσον αυτό υποστηρίζεται από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του προγράμματος διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας.
- 2431 - Αποκάλυψη μη Συμμόρφωσης Έργου
Όταν η μη συμμόρφωση με τον Κώδικα Ηθικής ή τα Πρότυπα επηρεάζει ένα συγκεκριμένο έργο, η κοινοποίηση των αποτελεσμάτων πρέπει να αποκαλύπτει: α) Την αρχή/ές ή τον

κανόνα/ες συμπεριφοράς του Κώδικα Ηθικής ή του/των Προτύπων με τα οποία δεν προέκυψε πλήρης συμμόρφωση, β) τον λόγο/ους της μη συμμόρφωσης και γ) την επίδραση της μη συμμόρφωσης στο έργο και τα κοινοποιηθέντα αποτελέσματα του έργου.

- 2440 - Διάδοση Αποτελεσμάτων του Έργου

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιεί τα αποτελέσματα του έργου στα κατάλληλα μέρη.

- 2450 - Συνολική Γνώμη

Όταν εκδοθεί μια συνολική γνώμη, πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις στρατηγικές, αντικειμενικούς σκοπούς και κινδύνους του οργανισμού και τις προσδοκίες της ανώτερης διοίκησης, του συμβουλίου και των λοιπών ενδιαφερόμενων μερών. Η συνολική γνώμη πρέπει να υποστηρίζεται από επαρκείς, αξιόπιστες, σχετικές και χρήσιμες πληροφορίες.

- 2500 - Παρακολούθηση Προόδου

Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να καθιερώνει και να διατηρεί ένα σύστημα παρακολούθησης της τακτοποίησης των αποτελεσμάτων που κοινοποιούνται στη διοίκηση.

- 2600 - Κοινοποίηση της Αποδοχής Κινδύνων

Όταν ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου συμπεράνει ότι η διοίκηση έχει αποδεχτεί έναν βαθμό κινδύνου στον οποίο δεν μπορεί να ανταποκριθεί ο οργανισμός, τότε ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να συζητήσει το θέμα με την διοίκηση. Εάν το ζήτημα σχετικά με τον κίνδυνο δεν επιλυθεί, ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αναφέρει το θέμα στο συμβούλιο προς διευθέτηση.

4.3 Αντικειμενικοί Στόχοι του Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με τις οδηγίες της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (IFAC), ο Εσωτερικός έλεγχος είναι η διαδικασία που σχεδιάζεται, εφαρμόζεται και διατηρείται από τους υπεύθυνους διοίκησης, διαχείρισης και κάθε άλλου εμπλεκόμενου με την άσκηση διοικητικών και διαχειριστικών λειτουργιών εντός του οργανισμού, ώστε να παρέχει εύλογη βεβαιότητα σχετικά με την επίτευξη των στόχων μιας οικονομικής οντότητας όσον αφορά την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των πράξεων και τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες νόμους και τους κανονισμούς. Ο όρος "έλεγχος" αναφέρεται σε οποιοδήποτε πτυχές ενός ή περισσότερων συστατικών του εσωτερικού ελέγχου.

Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να γνωρίζει καλά τις διαδικασίες που σχετίζονται με τον εσωτερικό έλεγχο. Αν και οι περισσότερες ενέργειες που σχετίζονται με τον έλεγχο είναι πιθανό να σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, δεν είναι όλοι οι έλεγχοι που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση σχετικοί με τον έλεγχο. Αποτελεί θέμα της επαγγελματικής κρίσης του ελεγκτή εάν μια ενέργεια, μεμονωμένη ή σε συνδυασμό με άλλες, είναι σχετική με τον έλεγχο.

Βάσει των επεξηγήσεων της σχετικής οδηγίας, ο εσωτερικός έλεγχος σχετίζεται άρρηκτα με τις δραστηριότητες της διοίκησης που αποσκοπεί στο μετριασμό ενός προσδιορισμένου παράγοντα κινδύνου ή στην επίτευξη ενός στόχου ελέγχου. Υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των στόχων μιας οντότητας και του εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζει για να εξασφαλίσει την επίτευξή τους. Μόλις καθοριστούν οι στόχοι, είναι δυνατό να προσδιοριστούν και να αξιολογηθούν πιθανά γεγονότα (κίνδυνοι) που θα εμπόδιζαν την επίτευξη των στόχων. Με βάση αυτές τις πληροφορίες, σχεδιάζεται αντιστοίχως και το πρόγραμμα εσωτερικού ελέγχου.

Οι στόχοι εσωτερικού ελέγχου μπορούν, σε γενικές γραμμές, να ομαδοποιηθούν σε τέσσερις κατηγορίες:

- Στρατηγικοί στόχοι υψηλού επιπέδου που υποστηρίζουν την αποστολή της οντότητας
- Χρηματοοικονομική πληροφόρηση (εσωτερικός έλεγχος της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης)
- Λειτουργίες (επιχειρησιακοί έλεγχοι)
- Συμμόρφωση με νόμους και κανονισμούς

Στην ενότητα 11 του δεύτερου τόμου των σχετικών οδηγιών της IFAC, αναφέρεται ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι μπορούν να ταξινομηθούν, ευρέως, ως γενικοί έλεγχοι, με σκοπό την αντιμετώπιση εκτεταμένων κινδύνων και ως ειδικοί έλεγχοι με σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων κινδύνων. Οι γενικοί έλεγχοι εστιάζουν στην εξέταση του συστήματος διοίκησης και της γενικότερης διοίκησης της οντότητας. Τυπικές διαδικασίες του γενικού ελέγχου περιλαμβάνουν τον έλεγχο των ανθρώπινων πόρων, την ανίχνευση κρουσμάτων απάτης, την αξιολόγηση κινδύνου των οικονομικών πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών καταστάσεων και των υποκείμενων εκτιμήσεων κ.λπ.) και της συνεχιζόμενης παρακολούθησης των ενεργειών. Στις ΜΜΕ, αυτοί οι γενικοί έλεγχοι εστιάζουν, κυρίως, στις στάσεις της διοίκησης απέναντι στην ακεραιότητα και τον έλεγχο.

Οι ειδικοί έλεγχοι είναι συγκεκριμένες διαδικασίες που έχουν σχεδιαστεί για να διασφαλίζουν ότι: α) Οι συναλλαγές καταγράφονται επαρκώς και με ακρίβεια για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, β) τα λογιστικά βιβλία διατηρούνται με την απαιτούμενη επιμέλεια ώστε να αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια και πιστότητα όλες τις συναλλαγές και τις χρήσεις των περιουσιακών στοιχείων, γ) τα έσοδα και οι δαπάνες πραγματοποιούνται μόνο σύμφωνα με τις εξουσιοδοτήσεις της διοίκησης και δ) η μη εξουσιοδοτημένη απόκτηση, χρήση ή διάθεση περιουσιακών στοιχείων θα αποτρέπεται ή θα εντοπίζεται εγκαίρως. Οι ειδικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν την εξέταση τόσο των συνηθισμένων συναλλαγές (όπως έσοδα, αγορές και μισθοδοσία κτλ), όσο και των μη συνηθισμένων (όπως αγορά εξοπλισμού ή δαπάνες για την έναρξη νέας επιχείρησης κτλ).

4.4 Συστατικά Στοιχεία του Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με την ενότητα 5 του πρώτου τόμου των οδηγιών της IFAC, ο εσωτερικός έλεγχος είναι πολύ ευρύτερος των απλών δραστηριοτήτων ελέγχου όπως ο διαχωρισμός καθηκόντων, οι εξουσιοδοτήσεις, οι συμφωνίες λογαριασμών κλπ. Ο εσωτερικός έλεγχος περιλαμβάνει πέντε βασικά στοιχεία (που ομοιάζουν σημαντικά με το αντίστοιχο μοντέλο εσωτερικού ελέγχου της επιτροπής COSO):

1. Το περιβάλλον ελέγχου
2. Την διαδικασία αξιολόγησης κινδύνων
3. Το σύστημα πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών επιχειρηματικών διαδικασιών, που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και την επικοινωνία
4. Τις δραστηριότητες ελέγχου και
5. Τις διαδικασίες παρακολούθησης

4.4.1 Το Περιβάλλον Ελέγχου

Το περιβάλλον ελέγχου είναι ο θεμέλιος λίθος για την αποτελεσματική εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου, παρέχοντας πειθαρχία και ανθεκτικές δομές στην οντότητα. Θέτει τον τόνο μιας οργάνωσης, επηρεάζοντας τη συνείδηση των διοικούντων και του ανθρωπίνου δυναμικού

ως προς την σημασία και την αξία του ελέγχου, καθώς και την ευαισθητοποίηση των εργαζομένων όσον αφορά την αναγνώριση του σημαντικότερου έργου που ο έλεγχος φέρνει εις πέρας. Το περιβάλλον ελέγχου εξετάζει τις στάσεις, την ευαισθητοποίηση και τις ενέργειες των υπευθύνων διοίκησης και διαχείρισης σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο της οντότητας και τη σημασία αυτού στα πλαίσια της οργανωσιακής λειτουργίας.

Το περιβάλλον ελέγχου των ΜΜΕ διαφέρει από αυτό των μεγαλύτερων οντοτήτων, αλλά είναι εξίσου σημαντικό παρόλα αυτά. Καθίσταται δε ακόμα σημαντικότερο όταν η οντότητα δεν διαθέτει το προσωπικό ή τους πόρους για την εφαρμογή των παραδοσιακών δραστηριοτήτων ελέγχου, όπως για παράδειγμα για τον διαχωρισμό των καθηκόντων που απαιτούνται προκειμένου να εκπληρωθούν όλες οι απαιτούμενες διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου. Στις ΜΜΕ, η ενεργός συμμετοχή των ίδιων των ιδιοκτητών στις διαδικασίες ελέγχου μπορεί να μειώσει την ανάγκη για άλλες δραστηριότητες ελέγχου όπως τον διαχωρισμό των καθηκόντων. Κάτι τέτοιο μπορεί να είναι τόσο θετικό, όσο και αρνητικό. Αφενός, μια τέτοια εμπλοκή μπορεί να χρησιμεύσει για την έμμεση πρόληψη ή ανίχνευση και διόρθωση ορισμένων τύπων σφαλμάτων. Αφετέρου όμως, μπορεί να δημιουργήσει ένα κλίμα έλλειψης εμπιστοσύνης και συγκεντρωτισμού μέσα στο οποίο ενδέχεται να παρακάμπτονται βασικές ελεγκτικές διαδικασίες, οι οποίες θα προσέδιδαν έναν πιο αντικειμενικό χαρακτήρα στο έργο του ελέγχου.

Στη συνέχεια, παρατίθενται ορισμένοι από τους βασικούς τομείς που θα πρέπει να αποσαφηνιστούν με διαύγεια, έτσι ώστε να υπάρξει η όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη αξιολόγηση του περιβάλλοντος ελέγχου σε μια ΜΜΕ:

- Επικοινωνία και επιβολή της ακεραιότητας και των ηθικών αξιών
- Δέσμευση ως προς την επάρκεια
- Η ενεργός συμμετοχή όσων είναι επιφορτισμένοι με την διοίκηση
- Η φιλοσοφία της διοίκησης
- Η οργανωτική δομή
- Εταιρικές αρχές και ευθύνες
- Πολιτικές και πρακτικές ανθρώπινου δυναμικού

4.4.2 Διαδικασία Αξιολόγησης Κινδύνων

Η διαδικασία εκτίμησης των κινδύνων παρέχει στον εσωτερικό ελεγκτή τις πληροφορίες που απαιτούνται για τον προσδιορισμό των κινδύνων που σχετίζονται με την εμφάνιση των φαινομένων απάτης, καθώς και των δράσεων που θα πρέπει να ληφθούν για την αποτροπή και τη γκαίρη ανίχνευσή τους. Η ευθύνη του εσωτερικού ελεγκτή, ως προς τις διαδικασίες αξιολόγησης των κινδύνων στις ΜΜΕ, είναι να: α) αναγνωρίσει τους παράγοντες κινδύνου που απειλούν την εύρυθμη λειτουργία της οντότητας, β) εκτιμήσει το ύψος των κινδύνων αυτών, γ) εκτιμήσει την πιθανότητα εμφάνισής τους και δ) αποφασίσει το πώς θα πρέπει να κινηθεί έτσι ώστε να τους αποτρέψει.

4.4.3 Το Σύστημα Πληροφοριών

Τόσο η διοίκηση (και όσοι επιφορτίζονται με τη διοίκηση), όσο και το τμήμα εσωτερικού ελέγχου, απαιτούν αξιόπιστες πληροφορίες προκειμένου να ασκήσουν τα διοικητικά τους καθήκοντα, πετύχουν τους στόχους τους και να εντοπίσουν εγκαίρως τις ευκαιρίες και τις απειλές του περιβάλλοντος. Αυτό απαιτεί την ταυτοποίηση, καταγραφή και διανομή κατάλληλων πληροφοριών στο προσωπικό (σε όλα τα επίπεδα της οντότητας). Ένα πληροφοριακό σύστημα αποτελείται από υλικά στοιχεία, λογισμικό, άτομα, διαδικασίες και δεδομένα. Πολλά συστήματα πληροφοριών χρησιμοποιούν εκτενώς την τεχνολογία της πληροφορίας (IT). Προσδιορίζουν, συλλαμβάνουν, επεξεργάζονται και διανέμουν πληροφορίες που υποστηρίζουν την επίτευξη των στόχων της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και του εσωτερικού ελέγχου.

4.4.4 Δραστηριότητες Ελέγχου

Οι δραστηριότητες ελέγχου είναι οι πολιτικές και οι διαδικασίες που συμβάλλουν στην εξασφάλιση της εκπλήρωσης των στόχων της διοίκησης αλλά και της οικονομικής οντότητας γενικότερα. Παραδείγματα τέτοιων δραστηριοτήτων ελέγχου, περιλαμβάνουν ελέγχους που διασφαλίζουν ότι τα αγαθά δεν μεταφέρονται με μεγαλύτερο πιστωτικό κίνδυνο του επιτρεπόμενου ή ότι πραγματοποιούνται μόνο εγκεκριμένες αγορές. Αυτοί οι έλεγχοι αντιμετωπίζουν κινδύνους που, εάν δεν μετριαστούν, απειλούν την επίτευξη των στόχων της οντότητας. Οι δραστηριότητες ελέγχου σχεδιάζονται για να αμβλύνουν τους κινδύνους που

συνεπάγονται οι καθημερινές δραστηριότητες όπως η επεξεργασία των συναλλαγών και η διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων. Κατατάσσονται σε τέσσερις σημαντικές κατηγορίες και περιλαμβάνουν τους προληπτικούς ελέγχους, τους διαγνωστικούς ελέγχους, τους αντισταθμιστικούς ελέγχους και τους ελέγχους καθοδήγησης.

4.4.5 Διαδικασίες Παρακολούθησης

Οι διαδικασίες παρακολούθησης αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των επιδόσεων του εσωτερικού ελέγχου με την πάροδο του χρόνου. Ο στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι έλεγχοι λειτουργούν σωστά και, εάν όχι, να ληφθούν οι απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες. Η παρακολούθηση παρέχει ανατροφοδότηση σχετικά με το εάν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι: α) Αποτελεσματικό στην εκπλήρωση των καθορισμένων στόχων ελέγχου, β) εφαρμοσμένο και κατανοητό από τους υπαλλήλους, γ) συμμορφώνεται σε καθημερινή βάση με τις βασικές αρχές και τα πρότυπα του εσωτερικού ελέγχου και δ) σε μια φάση που να χρειάζεται τροποποίηση ή βελτίωση για να αντικατοπτρίζει τις αλλαγές εντός της οντότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία μελετήσαμε την συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου στην διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των επιχειρήσεων, καθώς και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας του οργανισμού συνολικά από την αποτελεσματική εφαρμογή του. Συγκεκριμένα, εξετάσαμε την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, προχωρώντας σε μια παράλληλη παρουσίαση τόσο των βασικών αρχών που διέπουν την διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου, όσο και των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς που προορίζονται συγκεκριμένα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική διαδικασία παροχής διασφάλισης και συμβουλευτικών υπηρεσιών, με σκοπό να προσθέσει αξία και να βελτιώσει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθάει τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του θέτοντας μια συστηματική και πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διοίκησης. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένας καταλύτης για τη βελτίωση της διαχείρισης του οργανισμού, του ελέγχου κινδύνων και των ελέγχων διαχείρισης, παρέχοντας διορατικότητα και συστάσεις βασισμένες σε αναλύσεις και αξιολογήσεις δεδομένων και επιχειρηματικών διαδικασιών. Με δέσμευση για ακεραιότητα και λογοδοσία, ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει αξία στα διοικητικά όργανα και τα ανώτερα διοικητικά στελέχη ως αντικειμενική πηγή ανεξάρτητων συμβουλών.

Το πεδίο εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου σε έναν οργανισμό είναι ευρύ και μπορεί να περιλαμβάνει θέματα όπως τον έλεγχο της διοίκησης του οργανισμού, την διαχείριση των κινδύνων, τον έλεγχο της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των εφαρμοστέων διαδικασιών, τον έλεγχο της αξιοπιστίας των οικονομικών και διαχειριστικών εκθέσεων και τον έλεγχο της συμμόρφωσης με τους νόμους και τους κανονισμούς.

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί επίσης να συνεπάγεται την πραγματοποίηση προληπτικών ελέγχων για τον εντοπισμό δυνητικά δόλιων πράξεων ή κρουσμάτων απάτης εντός του οργανισμού. Οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν είναι υπεύθυνοι για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων της εταιρείας. Αντίθετα, συμβουλεύουν τη διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με τον τρόπο της ορθότερης εκτέλεσης των καθηκόντων τους. Ως αποτέλεσμα του ευρέος φάσματος της συμμετοχής τους, οι εσωτερικοί ελεγκτές μπορούν να έχουν ποικίλο εκπαιδευτικό και επαγγελματικό υπόβαθρο.

Όσον αφορά τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις είναι ένα αυτοτελές σύνολο προτύπων που ενσωματώνει λογιστικές αρχές βασισμένες στα πλήρη Δ.Π.Χ.Α. Οι εταιρείες που εφαρμόζουν τα Δ.Π.Χ.Α. για τις ΜΜΕ έχουν την ευκαιρία να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις χρησιμοποιώντας ένα σύνολο προτύπων που μπορεί να τους επιτρέψει να επεκταθούν σε μια νέα παγκόσμια οικονομική διάσταση. Η παγκοσμιοποίηση είναι ένα οικονομικό γεγονός που επηρεάζει τα αγαθά, το κεφάλαιο και τις πληροφορίες. Συνεπώς, η υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α. από τις ΜΜΕ ενδεχομένως να αποτελεί το εισιτήριό τους για μια ριζική αλλαγή και εισαγωγή σε ένα νέο και ανταγωνιστικότερο περιβάλλον. Αν και είναι βασισμένα στα πλήρη Δ.Π.Χ.Α., τα Δ.Π.Χ.Α. για τις ΜΜΕ διατηρούν όλες τις σημαντικές και ουσιώδεις αρχές και αξίες των πλήρων Δ.Π.Χ.Α., αλλά εισάγουν σημαντικές απλουστεύσεις σε σύγκριση με αυτά, γεγονός που διευκολύνει ουσιαστικά την εφαρμογή τους από τις ΜΜΕ.

5.2 Περιορισμοί της Εργασίας

Αν και η εργασία αυτή πραγματεύεται τις βασικές αρχές και τα πρότυπα εφαρμογής του εσωτερικού ελέγχου, ωστόσο δεν αναπτύχθηκαν περαιτέρω οι διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου που αφορούν την εφαρμογή του στις επιμέρους λειτουργίες των οικονομικών μονάδων. Οι διαδικασίες αυτές είναι εξίσου σημαντικές και αποτελούν αντικείμενο καθημερινής ενασχόλησης των εσωτερικών ελεγκτών, ωστόσο για λόγους οικονομίας στην παρούσα διατριβή δεν αναφέρθηκαν.

Ένα ακόμα θέμα στο οποίο δεν δόθηκε έκταση είναι αυτό των τεχνικών διαχείρισης των κινδύνων, καθώς και της συνεισφοράς του εσωτερικού ελέγχου στην αποτροπή και τον εντοπισμό των κρουσμάτων απάτης εντός του οργανισμού. Η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου, όσον αφορά την στήριξη του έργου της διοίκησης και της παροχής ποιοτικών

συμβουλευτικών υπηρεσιών προς αυτήν περιλαμβάνει, αδιαμφισβήτητα και την παροχή αποτελεσματικών και αποδοτικών υπηρεσιών ως προς την διαχείριση των κινδύνων. Η συνεισφορά του εσωτερικού ελέγχου πάνω στο θέμα αυτό αποτελεί αντικείμενο προβληματισμού και μελέτης μεγάλης μερίδας της παγκόσμιας επιστημονικής και ερευνητικής κοινότητας και αυτό από μόνο του μαρτυράει τη σημαντικότητα αυτού του αντικειμένου ενασχόλησης του εσωτερικού ελέγχου.

Τέλος, όσον αφορά τα Δ.Π.Χ.Α. για τις ΜΜΕ, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν, ενδεχομένως, ορισμένες αξιόπιστες μελέτες περιπτώσεων επιχειρήσεων που υιοθέτησαν και εφήρμοσαν με επιτυχία τα Δ.Π.Χ.Α. για ΜΜΕ. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα παρουσίαζε η επισκόπηση των δημοσιευμένων καταστάσεων και στοιχείων των επιχειρήσεων αυτών πριν και μετά την υιοθέτηση των εν λόγω Δ.Π.Χ.Α.

5.3 Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

Ένα ενδιαφέρον θέμα για περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να είναι η μελέτη του βαθμού υιοθέτησης των Δ.Π.Χ.Α. για ΜΜΕ καθώς και η συνεχιζόμενη εφαρμογή τους. Μια διακρατική συγκριτική έρευνα με επίκεντρο το θέμα αυτό θα μπορούσε να προσφέρει χρήσιμα συμπεράσματα όσον αφορά τους δισταγμούς αλλά και την θετική στάση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων απέναντι στην εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Α.

Οι διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου στα πλαίσια των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων είναι ένα ακόμα πολλά υποσχόμενο θέμα για μελλοντική έρευνα. Δεδομένου ότι το μέγεθος και οι δραστηριότητες των ΜΜΕ είναι, σημαντικά, μικρότερα απ' ό,τι των μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων, μπορεί να γίνει εύκολα αντιληπτό ότι ενδεχομένως ορισμένες διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου να παραλείπονται ή ακόμα και να εφαρμόζονται πιο απλοϊκά. Σε κάθε περίπτωση, η μελέτη δείγματος επιχειρήσεων, μίας ή πολλών χωρών (με σκοπό τόσο την εγχώρια όσο και την διακρατική μελέτη) θα μπορούσε να αποφέρει χρήσιμα συμπεράσματα και να ανοίξει νέους ορίζοντες για προβληματισμό.

Ολοκληρώνοντας, ένα ακόμα ενδιαφέρον θέμα για περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να είναι η διερεύνηση του βαθμού συμμόρφωσης των ΜΜΕ με τις βασικές αρχές και τα Πρότυπα του εσωτερικού ελέγχου. Δεδομένης της φύσης και του μεγέθους των επιχειρήσεων αυτών, ενδεχομένως να διαπιστωθούν ιδιαίτερα σημαντικά συμπεράσματα που να συνεισφέρουν σε μια πιο εις βάθος κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων και των αναγκών τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Παπαστάθης Π. Σ., (2003), «*Ο σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις επιχειρήσεις - οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή του*», Α' τόμος, Ιδιωτική Έκδοση, Αθήνα
- Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π., (2013), *Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου*, Εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abor J. and Adjasi C. K.D., (2007), “*Corporate governance and the small and medium enterprises sector: theory and implications*”, *Corporate Governance: The international journal of business in society*, Vol. 7 Issue: 2, pp.111-122
- Arena M. and Azzone, G. (2009), «*Identifying organizational drivers of internal audit effectiveness*», *International Journal of Auditing*, 13, 43–60
- ASOBAC: 1973. “*A statement of basic auditing concepts, by the committee on basic auditing concepts*”, *Studies in Accounting Research* nr. 6, (American Accounting Association, New York)
- Boyle D. M., Wilkins, A. M., and Hermanson, D. R. (2012), «*Corporate governance: preparing for the expanding role of the internal audit function*», *Internal Auditing*, 27(2), 13–18
- Cadbury Report, ‘*Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance*’, 1992
- Chhaochharia V. and Laeven L., (2009), “*Corporate governance norms and practices*”, *Journal of Financial Intermediation* Volume 18, Issue 3, July 2009, Pages 405-431

- Cattrysse J. (2005), «*Reflections on corporate governance and the role of internal auditor*», (pp. 1–64), Roularta Media group: Antwerpen University, Belgium
- Cheung T. Chi. and Qiang C., (1997), “*Internal audit at Guangdong Nuclear Power Joint Venture Company Limited*”, *Managerial Auditing Journal*, 12(4): 219226
- Clarke A., (2006), “*Small and medium-sized enterprises (SMEs) and corporate governance: politics, resources and trickle-down effects*”, *Keeping Good Companies*, Vol. 58, No. 6, July 2006: 332-337
- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), (2011), *Internal control-integrated framework*. New York: Coopers and Lybrand.
- Cowling M., (2003), “*Productivity and Corporate Governance in Smaller Firms*”, *Small Business Economics* June 2003, Volume 20, Issue 4, pp 335–344
- Dittenhofer M. (2001), «*Internal Auditing Effectiveness: An Expansion of Present Methods*», *Managerial Auditing Journal*, Vol. 16, No. 8, pp. 443-445
- Ebaid I. E. (2011), «*Internal audit function: An exploratory study from Egyptian listed firms*», *International Journal of Law and Management*, 53(2), 108–128
- Enrique Y. (2005), “*A primer on governance and performance in small and medium-sized enterprises*”, *Documento de Trabajo* 293
- Elbardan H. and Kholeif A.O.R., (2017), «*Enterprise Resource Planning, Corporate Governance and Internal Auditing - An Institutional Perspective*», Springer International Publishing AG
- Gramling A., Maletta M., Schneider A., and Church B, (2004), «*The role of the internal audit function in corporate governance: A synthesis of the extant internal auditing literature and directions for future research*», *Journal of Accounting Literature*, 23, 194–244
- Hirth R. (2008, November), «*Better internal audit leads to better controls*», *Financial Executive*, 49–51
- Institute of Internal Auditors (IIA) (2004), «*Internal audit consulting activity: Survey results*»
- International Federation of Accountants (IFAC), (2006), «*Internal controls—A review of current development*», *Information paper: Professional Accountants in Business Committee*
- Liang N. and Li J., (1999), “*Board Structure and Firm Performance: New Evidence from China's Private Firms*”
- Mahmood S., (2008), “*Corporate Governance and Business Ethics for SMEs in Developing Countries: Challenges and Way Forward*”, *International Society of Business, Economics*

- Mahzan N. and Yan C.M., (2014), “*Harnessing the Benefits of Corporate Governance and Internal Audit: Advice to SME*”, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* Volume 115, 21 February 2014, Pages 156-165
- Miller M.A. and Bailey L.P., (1989), *Comprehensive GAAS Guide 1989*, Harcourt Brace Jovanovich
- Petrașcu D., Tîeanu A., (2014), «*The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection*», *Procedia Economics and Finance* 16 (2014) 489 – 497
- Pettigrew A. and McNulty T. (1995), “*Power and Influence in and Around the Boardroom*”, Volume: 48 issue: 8, page(s): 845-873
- PricewaterhouseCoopers, (2006), «*PwC’s state of internal audit profession study: Internal audit post-Sarbanes-Oxley*»
- Sarens G. (2009), «*Internal auditing research: Where are we going?*», *International Journal of Auditing*, 13, 1–7
- Sarens G., & Christopher, J. (2010), «*The association between corporate governance guidelines and risk management and internal control practices*», *Managerial Auditing Journal*, 25(4), 288–308
- Spencer Pickett K.H., (2010), «*The Internal Auditing Handbook*», Third Edition, John Wiley and Sons, Ltd
- Zafft R., (2002), “*When Corporate Governance is a family affair*”, *The OECD Observer*; Paris Iss. 234, (Oct 2002): 18

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<https://na.theia.org/Pages/ΠAHome.aspx>

<https://www.coso.org/Pages/default.aspx>

<http://www.oecd.org/>

<https://www.ifac.org>

